

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาประยุกต์)

ปริญญา

สังคมวิทยาประยุกต์

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

People's Participation of Natural Resources and Environment Conservation in Hua Hin
Municipal, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province

นามผู้วิจัย นางสาววันวิสา เขื่อนเย็น

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไสวัตรี ณ ถลาง, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คุณฤๅ เจริญสุข, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(อาจารย์ธนาธิ คำยา, M.A.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา วีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ในเขตเทศบาลเมืองห้วยหิน อำเภอห้วยหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

People's Participation of Natural Resources and Environment Conservation
in Hua Hin Municipal, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province

โดย

นางสาววันวิสา เขือกเย็น

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาประยุกต์)

พ.ศ. 2555

วันวิสา เอกเขียน 2555: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาประยุกต์) สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์โสวัตรี ณ ถลาง, Ph.D. 99 หน้า

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประชากรที่ใช้ทำการศึกษารั้งนี้ คือ ศึกษาเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 398 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติไคสแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51-60 ปี เป็นหัวหน้าครอบครัว มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นับถือศาสนาพุทธ มีอาชีพค้าขาย มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนมากกว่า 11 ปี ขึ้นไป ไม่เคยเข้าร่วมประชุม/อบรมกับผู้นำชุมชน มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระดับปานกลาง มีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 2.82 เมื่อพิจารณารายด้านลำดับแรกคือ ด้านการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการร่วมดำเนินกิจกรรม ด้านการติดตามประเมินผล และด้านการตัดสินใจเป็นลำดับ สุดท้าย ส่วนปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนต้องการให้ทางเทศบาลเมืองหัวหินจัดหาที่ทิ้งขยะให้เหมาะสม และมีรถขยะมาเก็บขยะตามกำหนด ต้องการให้มีการวางแผนที่แน่นอนในการทำงาน และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน จัดกิจกรรมร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นระยะ ๆ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลายมือชื่อนิติติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Wanwisa Yuekyen 2012: People's Participation of Natural Resources and Environment Conservation in Hua Hin Municipal, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province. Master of Arts (Applied Sociology), Major Field: Applied Sociology, Department of Sociology and Anthropology. Thesis Advisor: Assistant Professor Sowatree Nathalang, Ph.D. 99 pages.

The objectives of the study titled of People's Participation of Natural Resources and Environment Conservation in Hua Hin Municipal, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province were to study factors relating to the people's participation of natural resources and environment conservation, to study people's participation of natural resources and environment conservation and to study the problems and suggestions of the People's Participation of Natural Resources and Environment Conservation in Hua Hin Municipal, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province. The research population were 398 who lived in the area Hua Hin Municipal, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province. The research tools used in the study was questionnaire survey. The data was analyzed by percentage, mean and standard deviation and Chi-square statistical significance at .05

The results of the study showed that most of people studied were women who lived in Hua Hin Municipal, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province aged 51–60 years. They were families, total number of households member were 4-6 having high school graduation and were buddhist. Trade and professional income from 5,001 to 10,000 baht per month and have lived in community for 11 years. They did not attend the meeting and training with community leaders. Their knowledge about the conservation of natural resources and environment was at the moderate level. The level of participation of natural resources and environment conservation was at the moderate level with the mean score of 2.82. By considering items chronologically, first order was beneficiary while the second one was a joint activity. Monitoring and evaluation including decision making were the final ones. Problems encountered and recommendations for people's participation in natural resources and environment conservation showed that people need the Hua Hin Municipal to supply garbage bin properly and have accurate garbage collection schedule. They want Hua Hin Municipal working plan to have an accurate and have activities to conserve natural resources and environment from time to time. These were in accordance with the study hypothesis of the personal factors associated with people's participation of natural resources and environment conservation which were statistically significance at .05

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสวัตรี ณ ถลาง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คุณฤๅ เจริญสุข อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รศ.ปภาณี ฐิติวัฒนา ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.ดร.สุพจน์ แสงเงิน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่กรุณาให้คำปรึกษา ควบคุมดูแล ให้คำแนะนำ และ แนวทางในการศึกษาค้นคว้าตลอดเวลาที่ทำการศึกษา รวมทั้งตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จน ลุล่วงไปด้วยดี ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาสังคมวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ตลอดจนประสบการณ์ในทุกด้าน

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้เลี้ยงดูให้การศึกษาอบรมเป็นอย่างดี รวมทั้ง ครอบครัวที่สนับสนุนและเป็นกำลังใจที่สำคัญ หากงานฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขอ น้อมรับในความผิดพลาดแต่เพียงผู้เดียว และขออภัยมา ณ โอกาสนี้

วันวิสา เข็อกเย็น

เมษายน 2555

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา	6
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
กรอบแนวคิดในการวิจัย	29
สมมติฐานในการวิจัย	30
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	32
การทดสอบเครื่องมือ	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	34
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	37
ผลการวิจัย	37
ข้อวิจารณ์	61
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	64
สรุปผลการวิจัย	64
ข้อเสนอแนะ	69
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	70
ภาคผนวก	75
ภาคผนวก ก เทศบาลเมืองหัวหิน	76
ภาคผนวก ข กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	85
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	90
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	99

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลเมือง หัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	31
2	แสดงจำนวนและร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	38
3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแหล่ง และความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	42
4	แสดงจำนวนและร้อยละด้านความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	43
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	45
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการตัดสินใจ	46
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการร่วมดำเนินกิจกรรม	47
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรับผลประโยชน์	49

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการติดตามประเมินผล	50
10	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านเพศของกลุ่มตัวอย่าง	51
11	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านอายุของกลุ่มตัวอย่าง	52
12	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านสถานภาพในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง	52
13	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง	53
14	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง	54
16	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง	54
17	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง	55
18	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านการเข้าร่วมประชุม/อบรมกับผู้นำชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง	56
19	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับแหล่งข้อมูลและความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง	57
20	แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	58

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	29
ภาพผนวกที่		
1	แสดงอาณาเขตเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	84

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ลดน้อยลง อยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรม เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งการเจริญเติบโตและการแข่งขันทางการค้าและการลงทุน ทำให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเกินศักยภาพและส่งผลกระทบต่อความสมดุลของระบบนิเวศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ กิจกรรมทางด้านอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมเหมืองแร่ มีการเปิดหน้าดิน ก่อให้เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน และปัญหาน้ำทิ้งจากเหมืองลงสู่แหล่งน้ำ ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ กิจกรรมทางการเกษตร เช่น มีการใช้สารฆ่าแมลงเพื่อเพิ่มผลผลิต ส่งผลให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของมนุษย์ เนื่องจากมีการสะสมสารพิษไว้ในร่างกายของสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดอันตรายในระยะยาวและเกิดความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากการเจ็บป่วยของประชาชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลง ส่วนกิจกรรมการบริโภคของมนุษย์ ส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมตามมา ดังจะเห็นได้จากการเกิดน้ำเสียในแม่น้ำลำคลอง อากาศเป็นพิษจากการขยายตัวของชุมชน เสี่ยงรบกวนจากการสร้างถนน เศษขยะและสารพิษต่าง ๆ ล้วนเป็นผลมาจากกระบวนการผลิตในกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ทั้งสิ้น (นิวัตติ เรื่องพานิช, 2546)

ประเทศไทยในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก จึงให้ความสนใจกับปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน จากการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมา ได้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการผลิต เพื่อเพิ่มรายได้ประชาชาติ ซึ่งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่จำกัด โดยปราศจากการดูแลรักษา อนุรักษ์ และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตามมา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มุ่งบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ ควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติเพื่อให้สังคมมีภูมิคุ้มกัน สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตให้คนในสังคมไทย โดยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555-2559: 56)

เทศบาลเมืองหัวหิน มีลักษณะพื้นที่เป็นชุมชนเมืองหนาแน่นและการพาณิชยกรรมประมาณร้อยละ 3 มีชุมชนที่กระจุกกระจายไม่หนาแน่นห่างไกลออกไป ประชาชนที่อยู่ทางด้านทิศตะวันตกของเขตเทศบาลประกอบอาชีพด้านการเกษตร เนื่องจากสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมชนิดพืชที่ปลูกได้แก่ สับปะรด มะม่วง ขนุน มะพร้าว พืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น สภาพเศรษฐกิจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการท่องเที่ยวและการพาณิชยกรรม การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมของคนในชุมชน เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย และส่งผลกระทบต่อตามมาอีกมากมายเช่นกัน ทั้งผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนระบบของความสมดุลทางธรรมชาติ ปัจจุบันเขตเทศบาลเมืองหัวหิน มีขยะเกิดขึ้นประมาณ 80-120 ตัน/วัน อีกทั้งยังมีปัญหาน้ำเสียหรือน้ำทิ้งของชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่ทางเทศบาลเมืองหัวหินเป็นฝ่ายจัดการบำบัดน้ำเสียปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เกิดจากหลายสาเหตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ขาดความรู้และความรับผิดชอบ นำมาซึ่งความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน (สำนักงานเทศบาลเมืองหัวหิน, 2551)

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ประชาชนได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเชื่อว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนจะทำให้การพัฒนาในเขตเทศบาลเมืองหัวหินประสบความสำเร็จ และผลการศึกษจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และสามารถนำไปประกอบในการกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่ยั่งยืนและคงสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ไปประกอบพิจารณาในการพัฒนาปรับปรุง และดำเนินการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานและการวางแผนบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. เป็นการเสริมสร้างและสนับสนุนให้ประชาชนเกิดความร่วมมือ เกิดจิตสำนึก เกิดการเรียนรู้ และเข้าใจในปัญหาของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การประกอบอาชีพ การนับถือศาสนา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การเข้าร่วมประชุม/อบรม การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบไปด้วยการมีส่วนร่วม ได้แก่ (1) ร่วมตัดสินใจ (2) ร่วมดำเนินกิจกรรม (3) ร่วมรับผลประโยชน์ (4) ร่วมติดตามประเมินผล

3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นิยามศัพท์

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ จึงได้กำหนดความหมายของคำศัพท์เฉพาะ ดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่บุคคล หรือกลุ่มคน ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเก็บรักษา สงวน ซ่อมแซม ปรับปรุงแก้ไข รวมทั้ง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เช่น แหล่งน้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ

ที่ดิน สัตว์ป่า ฯลฯ อย่างระมัดระวังและเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และสนองความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด และเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ตลอดจนการใช้ประโยชน์ควบคู่ไปพร้อมกับการฟื้นฟูให้ทรัพยากรธรรมชาติคงความอุดมสมบูรณ์อยู่เสมอ

การได้รับข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากแหล่งข่าวต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ วารสารต่าง ๆ หอกระจายข่าว เพื่อนบ้านหรือญาติพี่น้อง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือองค์กรต่าง ๆ

ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และก่อให้เกิดจิตสำนึก เห็นความสำคัญ และคุณค่าจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งจะปกป้องรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์อย่างแท้จริง

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา
 - 1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้
 - 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลข่าวสาร
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. กรอบแนวคิดในการวิจัย
4. สมมติฐานในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนควรเกิดจากพลังความสามารถของประชาชนที่ได้ร่วมกันพัฒนา รวมทั้งมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันให้มากที่สุด เพื่อพัฒนาชุมชนของตนเองซึ่งจะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วม ดังนั้นแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นส่วนสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ที่จะช่วยขับเคลื่อนให้ประชาชนได้มีจิตสำนึกและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้หลายประการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ แนวความคิด ประสบการณ์ และภูมิหลังของแต่ละท่าน ดังนี้

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ได้ให้หลักการพื้นฐานสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ 8 ประการ ที่ควรคำนึงถึงคือ

1. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ เพราะถ้ามีการใช้เทคโนโลยีโดยที่มนุษย์ไม่มาร่วมคิด ร่วมรับรู้ หรือเข้าใจเพียงพอก็อาจจะไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร หรือตรงกันข้ามอาจใช้เพื่อทำลายสิ่งแวดล้อมได้

2. เชื่อว่ามนุษย์ต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

3. เชื่อว่าทุกคนไม่ได้ชั่วตั้งแต่เกิด โดยเหตุที่เขาอาจอยู่นั้นมิใช่จากกรรมเก่า

4. เชื่อว่าชุมชนต่าง ๆ มักมีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของตนในระดับหนึ่ง บางเรื่องที่ชุมชนยึดถือจึงต้องค่อย ๆ ให้ปรับตัวผสมผสานกับวิทยาการภายนอก

5. เชื่อว่าตนต่างกับชาวบ้านอยู่ไม่น้อย และชาวบ้านเองก็แตกต่างกันอยู่บ้าง ดังนั้นการจะให้มีส่วนร่วมจะต้องเกิดจากบุคคลทั้งสองฝ่าย

6. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสามารถพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจ และร่วมจัดการ (Active partner) เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม การที่มนุษย์บางกลุ่มปฏิเสธเทคโนโลยีอย่างสิ้นเชิง ก็เป็นไปตามระดับการเข้าใจในเทคโนโลยีนั้นอย่างถูกต้องหรือไม่ และมีกลวิธีปรับความเข้าใจนั้นมาสู่ระดับที่แต่ละฝ่ายยอมรับได้เพียงใด ซึ่งต้องให้ได้รับโอกาสที่จะเข้าใจ และยอมรับให้เหมาะสมกับตนเองอย่างเหมาะสม

7. อาจใช้การมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ เช่น

7.1 รูปแบบโดยตรง คือ มีส่วนร่วมโดยตัวบุคคล

7.2 ประชาชนก่อตั้งองค์กรขึ้นมามีส่วนร่วม

7.3 ให้มีตัวแทนมีส่วนร่วมโดยอ้อม ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่ เช่น ในพื้นที่ที่ประชาชนมีศรัทธาในตัวแทนมาก การให้มีตัวแทนมาร่วมด้วยก็เพียงพอ แต่มักพบว่าในหมู่บ้านเดียวกันหรือชุมชนเดียวกันมักมีประชาชนหลากหลายกลุ่ม จึงควรเลือกผู้แทนของกลุ่มต่าง ๆ หลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น นอกจากจะให้ผู้นำทางการมีส่วนร่วมเพียงคนเดียว

8. การมีส่วนร่วมยังมีเพิ่มขึ้น เมื่อมีสภาพที่เหมาะสมดังต่อไปนี้

8.1 ประชาชนในท้องถิ่นได้รู้สึกว่าได้ควบคุมโชคชะตาของตนเองแทนที่จะเป็นบุคคลอื่น

8.2 ผู้ที่เข้าร่วมต้องมีอิสรภาพ ได้รับความเสมอภาคและได้รับความจริงใจให้เข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นการมีส่วนร่วมจะเกิดอย่างเต็มที่เมื่อบุคคลนั้น ๆ ไม่ถูกบังคับให้จำยอมเข้าร่วม และที่สำคัญต้องเข้าร่วมโดยเท่าเทียมกับผู้มาร่วมทำกิจกรรมด้วยทุกคน

8.3 ผู้ที่เข้าร่วมต้องมีความสามารถพอที่จะมีส่วนร่วมด้วยได้ กิจกรรมหลายเรื่องประชาชนทั่วไปอาจมีส่วนร่วมด้วยได้ แต่บางเรื่องก็เป็นกิจกรรมเฉพาะ เช่น การค้นหาทางระบาดวิทยา เรื่องโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง การก่อสร้างอาคารสูง การทหาร ฯลฯ หากประชาชนเข้าร่วมด้วย อาจไม่ค่อยได้ผล หรือบางกรณี อาจเกิดความเสียหายได้

8.4 มีการสื่อสาร 2 ทางเพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับข้อมูลอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ หากผู้มีส่วนได้-เสีย ได้รับข้อมูลไม่ถูกต้องและครบถ้วน หรือสื่อสารได้ไม่ดีพอ ทำให้ไม่เข้าใจว่าโครงการจะทำให้เกิดผลดี-ผลเสียอย่างไร อาจนำไปสู่การไม่ยอมรับโครงการได้

8.5 ประชาชนมีส่วนร่วมรับทราบ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในโครงการตั้งแต่เริ่มต้น จะทำให้ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการมากยิ่งขึ้น การได้ร่วมงานกันตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการตัดสินใจในโครงการนั้น ๆ ในระยะยาวจะเกิดผลดียิ่งยืนนานกว่าการที่จะให้ร่วมด้วยเพียงบางส่วน

8.6 ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่โครงการและต่อโครงการนั้น ๆ และเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย

8.7 การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่ทำให้ประชาชนเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไปจนเกินกว่าผลตอบแทนที่จะได้รับ

8.8 เมื่อเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว จะไม่กระทบกระเทือนสถานภาพในหน้าที่การงานหรือทางสังคมให้ลดน้อยลง

8.9 มีกลวิธีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างโครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นอย่างดี เพื่อจะได้รับข้อมูลอย่างถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ได้กล่าวถึง ระดับของการมีส่วนร่วมตามหลักการทั่วไป โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตน ครอบครัว ชุมชน
2. การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร
3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ
4. การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด
5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คืออาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในด้านอื่น

นอกจากนี้ยังได้มีการแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมตามแนวทางพัฒนาชุมชนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ดังนี้

1. ร่วมค้นหาปัญหาของตนเองให้เห็นว่าสิ่งใดที่เป็นปัญหารากเหง้าของปัญหา
2. ร่วมค้นหาสิ่งที่จำเป็นของตนเองในปัจจุบันคืออะไร
 - 2.1 ร่วมคิดช่วยตนเองในการจัดลำดับปัญหา เพื่อจะแก้ไขสิ่งใดก่อนหลัง
 - 2.2 วางแผนแก้ไขปัญหาเป็นเรื่อง ๆ
 - 2.3 ร่วมระดมความคิด ถึงทางเลือกต่าง ๆ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหาที่วางแผนนั้น
 - 2.4 ร่วมพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้
 - 2.5 ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น
 - 2.6 ร่วมติดตามการดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงาน
 - 2.7 ร่วมรับผลประโยชน์/หรือร่วมเสียผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

โกวิทช์ พวงงาม (2545) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชนในการพัฒนา
ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อม ไร้ประโยชน์ เพราะชาวชนบทจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมี ฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถของตนเองที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวบ้านย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความสำเร็จยากลำบาก

สำนักมาตรฐานการศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545 อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2545: 116) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจน กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ

2. ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

3. ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วม บริหารงาน ประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

5. ขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วม ประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

สำนักงานแผนงานและงบประมาณ (2545 อ้างใน สมบูรณ์ อัมพนพรัตน์, 2542: 26) ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 3 แบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นกันเอง (spontaneous) ซึ่งเป็นการอาสาสมัคร หรือการรวมตัวกันเองเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง เป็นการกระทำที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภายนอกซึ่งนับเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

2. การมีส่วนร่วมแบบชักนำ (induced) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการ ความเห็นชอบ หรือการสนับสนุนโดยรัฐบาลซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นลักษณะทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา

3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (coercived) เป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินการตามนโยบายของรัฐ ภายใต้การจัดการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ส่งผลให้ผู้กระทำได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด

Cohen and Uphoff (1980 อ้างใน สุทธิชัย เทียนโพธิ์, 2543: 28) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมีส่วนร่วม ได้แก่

1. อายุและเพศ
2. สถานภาพในครอบครัว
3. ระดับการศึกษา

4. สถานภาพทางสังคม
5. อาชีพ
6. รายได้และทรัพย์สิน
7. ระยะเวลาในท้องถิ่น
8. พื้นที่ดินถือครอง

Uphoff (1979) ได้กล่าวถึง ลักษณะและบทบาทของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งอาจจะเป็นการตัดสินใจตั้งแต่เริ่มการตัดสินใจใน ส่วนกิจกรรม และการตัดสินใจการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งอาจเป็นวัตถุประสงค์ทางสังคมหรือทางส่วนตัว
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

Anderson (1953 อ้างใน ทศนีย์ ทองสว่าง, 2549: 305) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางสังคมไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางสังคม คือ การที่บุคคลร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่นใน สมาคมด้วยการอาสาสมัครโดยตรง และการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาคมก็เป็นที่ไปด้วยความสมัครใจ

โดยปกติการที่คนมารวมกันเพื่อทำกิจกรรมบางอย่างนั้นอาจจะมีพลังผลักดันหรืออาจจะ ถูกบังคับให้เข้าร่วม การบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมไม่ถือเป็นการมีส่วนร่วมทางสังคม แนวความคิดของการมีส่วนร่วมทางสังคมนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับแนวความคิดของการพัฒนาชุมชน ในเรื่องการ พัฒนาชุมชนนั้น อาจกล่าวได้ว่าประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาด้วยความสมัครใจ

การมีส่วนร่วมในการกระทำทางสังคมอาจแบ่งเป็น 4 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการยอมรับความคิดและการปฏิบัติใหม่ ๆ เช่น การยอมรับการวางแผนครอบครัว การใช้สารเคมี การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และการสาธารณสุขแผนใหม่ เป็นต้น
2. การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของชุมชน เช่น การสร้างถนน บ่อน้ำ สะพาน ทำนบ หรือเขื่อน ศาลาประชาคม เป็นต้น
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน และการปกครองตนเองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ
4. การเยี่ยมเยียนเพื่อนบ้านและกิจกรรมของกลุ่มเด็ก ๆ โดยปกติการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ และการมีส่วนร่วมทางสังคมนั้นอาจพิจารณาได้ว่ายอมมาก่อนการยอมรับในวิทยาการแผนใหม่

Ramas and Fletcher (2001 อ้างใน ประภาพร ศรีสถิตธรรม, 2543: 26) ได้กล่าวถึง มิติของการมีส่วนร่วมว่ามี 3 ส่วนคือ

1. รูปแบบของการมีส่วนร่วม เช่น การตัดสินใจ การดำเนินการ การใช้ประโยชน์ และการประเมินผล
2. วิธีทางการมีส่วนร่วม เช่น ความสมัครใจ การบังคับ ระยะเวลา ขนาด และระดับการให้ได้รับอำนาจ
3. บุคคลที่มีส่วนร่วม เช่น ผู้นำชุมชน ผู้อาศัย ข้าราชการ หรือนักการเมือง นักวิชาการ ชาวต่างประเทศ

จากความหมายของการมีส่วนร่วม สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพิจารณา กำหนดปัญหาความต้องการของชุมชน เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของการมีส่วนร่วม โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการเข้าให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น จะต้องมีความเข้าใจในวิธีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (The Theory of Social Action)

Parson (1951 อ้างใน นุชลดดา สืบไม้, 2546: 279) ได้สร้างทฤษฎีการกระทำทางสังคมขึ้น โดยได้อธิบายว่า การกระทำของมนุษย์ในลักษณะที่นำไปใช้ทางสังคมทั่วไป กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับ บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ระบบสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ และวัฒนธรรมที่จะเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ ความสนใจ และระบบค่านิยมของบุคคลในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่

Reeder (1974 อ้างใน นุชลดดา สืบไม้, 2546: 39) กล่าวว่า การกระทำทางสังคมมิได้อยู่จำกัดเพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง แต่จะประกอบด้วยปัจจัยหลายกลุ่ม และได้อธิบายถึงเหตุผลในการกระทำสิ่งใด ๆ ของบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่เรียกกันว่า ความเชื่อ หรือความไม่เชื่อ (Belive or Unbelive) และยังสามารถกล่าวได้ว่า การกระทำของมนุษย์ในเรื่องใดก็ตามขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

1. เป้าหมาย (Goal)
2. ความเชื่อที่สืบทอดกันมา (Belive Oriented)
3. ค่านิยม (Values)
4. นิสัย และขนบธรรมเนียม ประเพณี (Habit and Custom)
5. ความคาดหวังหรือความคาดหวัง (Expectation)
6. ความผูกพัน (Commitments)
7. แรงเสริมหรือแรงผลักดัน (Reinforcement)

8. โอกาส (Opportunity)
9. ความสามารถ (Ability)
10. การสนับสนุน (Supporting)

นอกจากนี้ยังได้อธิบายถึงปัจจัย หรือสาเหตุที่มีผลต่อการกระทำทางสังคมไว้ว่า

1. ในสถานการณ์ของการกระทำทางสังคม จะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมซึ่งแต่ละคนจะมีเหตุผลของตัวเองในวงการกระทำนั้น ๆ ในสถานการณ์นั้น
2. บุคคลหรือองค์กร จะตัดสินใจและกระทำบนพื้นฐานของการตัดสินใจของกลุ่ม เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาที่มีอยู่
3. จะมีเหตุผลบางประการที่จะสนับสนุนหรือต่อต้านการตัดสินใจก็ได้
4. ในการตัดสินใจนั้นผู้ตัดสินใจจะให้น้ำหนักที่ต่างกันในการเลือกหาเหตุผล หรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
5. เหตุผลในการตัดสินใจนั้นมีขึ้นมาจากเหตุผลเดียว
6. กลุ่มของเหตุผลหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลนั้น ย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ
7. กลุ่มของเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้น ๆ จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทุกครั้ง
8. ในกรณีพิเศษก็อาจจะมีทางเลือกได้หลายทาง
9. ผู้ตัดสินใจอาจเลือกทางใดทางหนึ่งย่อมได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม
10. เหตุผลที่จะต้องตัดสินใจสามารถมองได้จากการเลือกทางที่ถูกต้อง

Weber (1973 อ้างใน นุชลดดา สืบไม้, 2546: 20) กล่าวว่า การกระทำทางสังคม มี 4 ขั้นตอน คือ

1. การกระทำที่มีเหตุผล (Rational) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการอันเหมาะสม ในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่เลือกไว้อย่างมีเหตุผล โดยมุ่งไปทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม
2. การกระทำที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม (Value) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการที่เหมาะสมเพื่อจะทำให้ค่านิยมสูงสุดในชีวิต และมีความสมบูรณ์พร้อม การกระทำเช่นนี้มุ่งไปในด้านจริยธรรมและศีลธรรมอย่างอื่น เพื่อการดำรงไว้ซึ่งความเป็นระเบียบในชีวิตและสังคม
3. การกระทำตามประเพณี (Tradition) เป็นการกระทำที่ไม่เปลี่ยนแปลง โดยยึดแบบอย่างที่ทำกันมาในอดีตเป็นหลัก
4. การกระทำที่แฝงด้วยความเสนาห่า (Affective) การกระทำที่คำนึงถึงอารมณ์ และความผูกพันทางจิตใจ ระหว่างผู้กระทำกับวัตถุที่เป็นจุดมุ่งหมายของการกระทำ การกระทำเช่นนี้ก็ไม่คำนึงถึงเหตุผลอย่างอื่นใดทั้งสิ้นนอกจากเรื่องส่วนตัว

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า การที่จะให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม จะต้องมีความเข้าใจในระบบสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ ซึ่งเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ ความสนใจ และระบบค่านิยมของบุคคลในสังคม ตลอดจนวิถีชีวิต วัฒนธรรม จารีต ประเพณี ทัศนคติของบุคคลในการอยู่ร่วมกัน สามารถนำไปสู่การเป็นสมาชิกในชุมชนและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในรูปแบบการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ

และอาจกล่าวได้ว่า บุคคลหรือผู้กระทำซึ่งเป็นสมาชิกทางสังคม มีความสมัครใจที่จะเข้าไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมนั้น โดยที่ผู้กระทำแต่ละคนมีบทบาท สถานภาพและประสบการณ์ต่าง ๆ ในสังคมที่จะทำให้ผู้กระทำรู้จักควบคุมสถานการณ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ส่วนมีอิทธิพลต่อการเลือกจุดมุ่งหมายและวิธีการดำเนินการต่าง ๆ ไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น ๆ รวมทั้งพฤติกรรมของผู้กระทำที่แสดงการกระทำแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อต้องการรางวัลหรือหลีกเลี่ยงการลงโทษและความรู้สึกภายในตัวบุคคลที่แสดงออกมาเป็นการกระทำ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึง

เป็นกิจกรรมหนึ่งที่กลุ่มบุคคลกระทำการไปสู่จุดหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและสังคมได้

แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2546) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural resources) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ได้ หรือสามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้ เช่น ดิน น้ำ บรรยากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า พืชพันธุ์ ภูเขา พลังงาน รวมทั้งกำลังงานจากมนุษย์ด้วย โดยแบ่งทรัพยากรธรรมชาติ ออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่หมดสิ้น (inexhaustible natural resource) ได้แก่ น้ำในวัฏจักร และบรรยากาศ เป็นต้น

น้ำ ในวัฏจักร (water in cycle) น้ำในวัฏจักร หมายถึง น้ำที่อยู่ในระยะต่าง ๆ ของวัฏจักร ซึ่งมีการหมุนเวียน เปลี่ยนสถานะ จากของเหลวกลายเป็นไอ ระเหยขึ้นไปในบรรยากาศ และควบแน่น กลายเป็นของเหลว ตกลงมากลายเป็นฝน เมื่ออยู่บนพื้น โลกบางส่วน รวมกันอยู่ในคลอง หนอง บึง ทะเล และมหาสมุทร บางส่วนไหลลงชั้นล่าง กลายเป็นน้ำใต้ดิน บางส่วนอยู่ในร่างกายของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ จากนั้นน้ำเหล่านี้ก็จะระเหยขึ้นไปในบรรยากาศ และควบแน่นกลายเป็นฝนตกลงมาอีก หมุนเวียนเป็นวัฏจักร เช่นนี้เรื่อย ๆ ไป น้ำประเภทนี้ก็จะไม่หมดสิ้น

บรรยากาศ (atmosphere) บรรยากาศ ในที่นี้ หมายถึงบรรยากาศชั้น โทรโปสเฟียร์ ซึ่งเป็นชั้นบรรยากาศที่ติดอยู่กับผิวโลก เป็นชั้นที่มีประโยชน์ต่อสิ่งมีชีวิตบนพื้นโลก บรรยากาศเป็นทรัพยากรที่ไม่หมดสิ้น แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เช่น จากอากาศบริสุทธิ์อาจกลายเป็นอากาศเสีย แต่ในที่มีดินไม้มากก็สามารถเปลี่ยนอากาศเสียเป็นอากาศบริสุทธิ์ได้อีก โดยกระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

2. ทรัพยากรที่อาจมีทดแทนขึ้นมาใหม่ และสามารถบำรุงรักษาให้คงอยู่ได้ (replaceable and maintainable nature resources) มีอยู่หลายชนิดด้วยกัน เช่น ดิน ที่ดิน ป่าไม้ และสัตว์ป่า เป็นต้น

ดิน (soil) ดินเป็นส่วนหนึ่งของที่ดิน ทรัพยากรดิน เป็นทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรอื่น ๆ หลายชนิด โดยเฉพาะมนุษย์ ถ้าหากใช้ดินไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ไม่มีการอนุรักษ์ หรือปรับปรุงดิน อาจทำให้ดินเสื่อมคุณภาพได้ ถ้ามีการปรับปรุงดินอยู่เสมอ ก็จะทำให้ดินอุดม สมบูรณ์ตลอดไป

ที่ดิน (land) ที่ดิน หมายถึง พื้นแผ่นดินที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย หรือใช้เป็นที่ประกอบ กิจกรรม ต่าง ๆ ของมนุษย์ ที่ดินก็สามารถบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีได้

ป่าไม้ (forest) ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่สามารถสร้างขึ้นใหม่ได้โดยปลูกทดแทนส่วนที่ ถูกทำลาย ไป แต่ต้องใช้เวลาานาน ถ้าไม่มีการดูแลรักษา ก็อาจหมดสิ้นได้เช่นกัน

น้ำ ที่มีอยู่เฉพาะแห่งใดแห่งหนึ่ง เช่น น้ำตามหนอง คลอง บึง เป็นทรัพยากรที่เราไม่ สามารถรักษาให้คงอยู่ตลอดไปได้ แต่ก็สามารถหามาทดแทนได้

สัตว์ป่า ถ้าไม่ถูกทำลายมากจนเกินไป ก็สามารถที่จะขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนทดแทนได้ หากถูกทำลายมากเกินไปก็อาจสูญพันธุ์ได้

ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สามารถรักษาไว้ได้ และทำให้เพิ่มขึ้น ใหม่ทดแทนส่วนที่ถูกทำลายได้เช่นกัน

3. ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่สามารถทดแทนกันได้ (irreplaceable natural resources) หรือ ทรัพยากรธรรมชาติที่หมดสิ้น ไปได้แก่

แร่ธาตุ แร่ธาตุเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หมดสิ้นไปแล้ว ไม่สามารถหามาทดแทนใหม่ได้ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ โลหะ อโลหะ และน้ำมันเชื้อเพลิง

ที่ดิน ในสภาพธรรมชาติ ไปได้แก่ ที่ดินที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม เช่น ในที่มีป่าไม้ ที่มีน้ำตกอยู่ด้วย ถ้าหากที่ดินเหล่านี้ถูกทำลายไป ก็ไม่อาจหามาทดแทนให้เหมือนกับสภาพเดิมได้

ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2546) ได้กล่าวว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทาง กายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้น ไม่ว่า สิ่งแวดล้อมนั้นจะมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต จะเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น ก็ล้วน

ก่อให้เกิดประโยชน์และโทษกับมนุษย์ได้ทั้งสิ้น และได้แบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

1. สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ (Natural environment) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

1.1 สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต ได้แก่ พืช สัตว์ มนุษย์

1.2 สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต หรือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ลม ฟ้า อากาศ ดิน ภูมิประเทศ และไฟ เป็นต้น

2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ส่วนใหญ่เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตของสังคมมนุษย์ สิ่งแวดล้อมเหล่านี้ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม สิ่งก่อสร้าง หรือสถาปัตยกรรม ศาสนา ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และวิทยาการต่าง ๆ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า สิ่งแวดล้อมดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นล้วนมีอิทธิพลเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับมนุษย์เราเป็นอันมาก เช่น มนุษย์ที่มีชีวิตอาศัยอยู่ภายใต้สภาพภูมิอากาศ ศาสนา วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ และการเมืองที่ต่างกัน ย่อมจะมีอุปนิสัยใจคอ ความเป็นอยู่ แนวความคิดและแบบแผนการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันไปด้วย

นิวัติ เรื่องพานิช (2546) ได้กล่าวว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้และการระวังรักษาทรัพยากรด้วยวิธีที่ชาญฉลาด และก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เป็นเรื่องระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม และการปฏิบัติของมนุษย์อย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ต่อสภาพแวดล้อม เป็นผลให้เกิดมีอันตรายย้อนกลับมาหามวลมนุษย์เองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มนุษย์หลายยุคหลายสมัยได้ทำลายเผ่าพันธุ์ และอารยธรรมของตนเองโดยวิธีนี้มานานแล้ว ผลกรรมจึงได้ตกมาถึงชนรุ่นหลัง

หรืออาจกล่าวได้ว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด และใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งสำคัญมาก ในปัจจุบันทรัพยากรต่าง ๆ ถูกทำลายอย่างมากโดยฝีมือมนุษย์ ผู้ที่ทำลายทรัพยากรจะเป็นผู้ได้ประโยชน์จากการกระทำ แต่จะเกิดโทษกับสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ เช่น ในสภาพปัจจุบันประเทศไทย ป่าไม้ถูกทำลายอย่างมาก การทำลายป่าไม้มีผลเสียมากมาย เพราะป่าไม้เป็นที่รวมของทรัพยากรอื่น ๆ หลายชนิด เช่น สัตว์ป่า เมื่อป่าไม้บริเวณใดถูกทำลาย สัตว์ป่าในบริเวณนั้นก็ถูก

ทำลายไปด้วย จากการทำลายป่าไม้เพียงอย่างเดียว ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามมา เช่น เกิดภาวะฝนแล้ง หรือน้ำท่วม ซึ่งล้วนแต่เป็นภัยต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ดังนั้นประชาชนควรมีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ต่อไป โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เช่น การปลูกป่าเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้น การไม่ตัดไม้ทำลายป่า เป็นต้น

หลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นิวัตติ เรื่องพานิช (2546) ได้กล่าวถึงหลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งออกเป็นหลักใหญ่ ๆ 2 ประเภท คือ การอนุรักษ์ทางตรง และการอนุรักษ์ทางอ้อม มีดังนี้

การอนุรักษ์ทางตรง มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน เช่น

1. การปกป้องรักษา คุ้มครอง (preservation) การปกป้องรักษา หมายถึง การรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมนั้นให้คงสภาพเดิมตามธรรมชาติ การอนุรักษ์แบบนี้มักใช้กับทรัพยากรที่หายาก เช่น สัตว์ที่หายาก วิถีชีวิตที่สหายงาม วิธีการนี้จำเป็นมาก เนื่องจากเป็นวิธีที่จะรักษาทรัพยากรให้คงอยู่ทั้งปริมาณ และคุณภาพ เช่น การจัดอุทยานแห่งชาติ ในบริเวณที่มีการจัดอุทยานแห่งชาติจะมีการรักษาพันธุ์สัตว์ พันธุ์ไม้ ตลอดจนธรรมชาติทั่วไปในบริเวณนั้น จึงนับได้ว่าการจัดอุทยานแห่งชาติเป็นวิธีการอนุรักษ์ธรรมชาติที่ดีวิธีหนึ่ง

2. การบูรณะ ปฏิสังขรณ์ การซ่อมแซม หรือการสร้างขึ้นใหม่ (restoration) วิธีการอนุรักษ์แบบนี้ใช้กับทรัพยากรธรรมชาติได้หลายชนิด เช่น ป่าไม้ถูกทำลายไป ก็อาจปลูกขึ้นมาทดแทน หรือสัตว์ป่าสงวนที่ถูกล่าจนเกือบสูญพันธุ์ ก็อาจช่วยขยายพันธุ์เพิ่มขึ้น หรือการบูรณะวัตถุโบราณให้อยู่ในสภาพที่ดี การอนุรักษ์วิธีนี้ จะต้องคำนึงถึงสมดุลธรรมชาติด้วยให้มีในปริมาณที่พอเหมาะการบูรณะคล้ายกับการปกป้องรักษา เพื่อให้ทรัพยากรยังคงมีอยู่ตลอดไป

3. การปรับปรุงของเดิมให้มีประสิทธิภาพหรือมีประโยชน์มากกว่าเก่า วิธีการอนุรักษ์แบบนี้ถือหลักปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ได้ผลผลิตสูงกว่าระดับธรรมชาติ เช่น การปรับปรุงบริเวณทะเลทราย ซึ่งเดิมไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ให้ทำการเพาะปลูกได้ และมีผลผลิตเพิ่มขึ้น หรือการสร้างเขื่อนกั้นน้ำ เพื่อให้สามารถใช้พื้นที่ในการเพาะปลูกได้มากขึ้น และมีประสิทธิภาพขึ้น

4. การผลิตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติ บางอย่างเมื่อใช้หมดไปแล้ว ไม่สามารถสร้างขึ้นมาใหม่ได้ จึงควรใช้ทรัพยากรประเภทนี้อย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น ต้นไม้ เมื่อตัดมาแล้วควรจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทุกส่วนใช้ให้ได้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นราก ใบ ดอก ผล หรือส่วนต่างๆ

5. การนำสิ่งอื่นมาใช้ทดแทน วิธีการนี้ใช้กับทรัพยากรที่มีมากมาทดแทนทรัพยากรที่มีน้อย ใช้ทรัพยากรที่หาได้ง่ายแทนทรัพยากรที่หาได้ยาก วิธีนี้อาจประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ขึ้นมาทดแทนก็ได้

6. การนำกลับมาใช้ใหม่ การอนุรักษ์ทรัพยากรแบบนี้ ทำให้ลดการใช้ทรัพยากรลง แทนที่จะใช้ทรัพยากรใหม่อยู่ตลอดเวลา ก็เอาของเก่ากลับมาใช้ใหม่ เช่น ทรัพยากรประเภทโลหะต่างๆ หรือประเภทกระดาษ และแก้ว เป็นต้น

7. การประดิษฐ์ของเทียมขึ้นมาใช้ การอนุรักษ์แบบนี้จะช่วยลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติลง เช่น การใช้ยางเทียมแทนทรัพยากรธรรมชาติบางอย่าง

8. การหาประโยชน์จากสิ่งของที่เราได้เปล่า หรือลงทุนน้อย ตัวอย่าง เช่น การผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานน้ำตกจะช่วยประหยัดน้ำมันในการผลิตไฟฟ้า การใช้ความร้อนจากดวงอาทิตย์ตากแห้งผลิตผลทางการเกษตร ก็มีส่วนช่วยประหยัดน้ำมัน หรือพลังงานอื่นๆ ได้เช่นกัน

9. การตรวจสอบปริมาณ และคุณภาพของทรัพยากร การศึกษาถึงปริมาณและคุณภาพของทรัพยากร ทำให้เรารู้จักใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดรู้จักใช้ทรัพยากร ทดแทนกัน และรู้จักบำรุงรักษาทรัพยากรนั้นให้มีคุณภาพดีขึ้น

การอนุรักษ์ทางอ้อม โดยวิธีการต่างๆ เช่น

1. เอกชน ควรให้ความร่วมมือในรูปของสมาคมต่างๆ เช่น สมาคมสงวนพันธุ์สัตว์ป่าหรือ โดยการให้ทุนสนับสนุนผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2. รัฐบาลออกกฎหมายควบคุม กฎหมายเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลดี โดยกฎหมายที่ดีจะต้องไม่เปิดโอกาสให้ผู้เห็นแก่ตัวเข้าไปทำลายประโยชน์ส่วนรวม ได้ เจ้าหน้าที่รักษากฎหมายจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด จึงจะเกิดผลดีใน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

3. ให้การศึกษา การทำให้คนในสังคมมีความรู้ ความรับผิดชอบรู้ถึงประโยชน์และโทษของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ หรือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

Bloom (1980 อ้างใน อักษร สวัสดิ์, 2542) ได้ให้ความหมายของ ความรู้ หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะ วิธีการและกระบวนการต่าง ๆ โครงการวัตถุประสงค์ในด้านความรู้ โดยเน้นในเรื่องของกระบวนการทางจิตวิทยาของความจำ อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบ โดยก่อนหน้านั้นในปี ค.ศ. 1965 บลูมและคณะ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ หรือพุทธิพิสัย (cognitive domain) ของคน ว่าประกอบด้วยความรู้ตามระดับต่าง ๆ รวม 6 ระดับ ซึ่งอาจพิจารณาจากระดับความรู้ในขั้นต่ำไปสู่ระดับของความรู้ในระดับที่สูง ขึ้นไป โดยบลูมและคณะ ได้แจกแจงรายละเอียดของแต่ละระดับไว้ดังนี้

1. ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Comprehension) เป็นความสามารถทางสติปัญญาในการขยายความรู้ ความจำ ให้กว้างออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล การแสดงพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสื่อความหมาย และความสามารถในการแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2. การนำไปปรับใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ (knowledge) ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (comprehension) ในเรื่องใด ๆ ที่มีอยู่เดิม ไปแก้ไขปัญหาที่แปลกใหม่ของเรื่องนั้น โดยการใช้ความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการกับความคิดรวบยอดมาผสมผสานกับความสามารถในการแปล ความหมาย การสรุปหรือการขยายความสิ่งนั้น

3. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถและทักษะที่สูงกว่าความเข้าใจ และการนำไปปรับใช้ โดยมีลักษณะเป็นการแยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อย ที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งการสืบค้นความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ เพื่อดูว่าส่วนประกอบปลีกย่อยนั้นสามารถเข้ากันได้หรือไม่ อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างแท้จริง

4. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อย ๆ หรือส่วนใหญ่ ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นเรื่องราวอันหนึ่งอันเดียวกัน การสังเคราะห์จะมีลักษณะของการเป็นกระบวนการรวบรวมเนื้อหาสาระของเรื่องต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสร้างรูปแบบหรือ

โครงสร้างที่ยังไม่ชัดเจนขึ้นมาก่อน อันเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ภายในขอบเขตของสิ่งที่กำหนด ให้

5. การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความคิด ค่านิยม ผลงาน คำตอบ วิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยมีการกำหนดเกณฑ์ (criteria) เป็นฐานในการพิจารณาตัดสิน การประเมินผล จัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สูงสุดของพุทธิลักษณะ (characteristics of cognitive domain) ที่ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจ การนำไปปรับใช้ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์เข้ามาพิจารณาประกอบกันเพื่อทำการประเมินผล สิ่งหนึ่งสิ่งใด

สรุปข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติในสังคมที่เกิดขึ้น จึงเป็นองค์ความรู้ให้มนุษย์มีความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปัญหาหนึ่ง ซึ่งเกิดจากความล้มเหลวในการให้ความรู้และความเข้าใจอันถูกต้องในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากผู้รับความรู้เพียงรู้แต่ในหลักการเท่านั้น ซึ่งไม่ได้มีการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง การปลูกฝังแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น จึงเป็นการมุ่งเน้นให้ผู้ปฏิบัติได้ลงมือกระทำอย่างจริงจัง ก่อให้เกิดจิตสำนึก เห็นความสำคัญ และคุณค่าจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งปกป้องรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์อย่างแท้จริง ซึ่งมนุษย์จะมีความรู้โดยได้รับจากประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมที่ตนอยู่ และมีอิทธิพลในการนำไปสู่แนวทางของการมีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีได้อย่างยั่งยืนต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลข่าวสาร

ข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในดำเนินกิจกรรมมากขึ้น ดังนั้นทางเลือกที่ดีที่สุดในการให้ความรู้ในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน ควรเน้นที่แหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ให้มากที่สุด โดยสอดแทรกเนื้อหาที่เป็นประโยชน์เพื่อให้ประชาชนได้ติดตาม นอกจากนี้วิธีการที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ และได้รับความรู้มากที่สุด ได้แก่ การพบปะสนทนากับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การอบรมและเข้าร่วม โครงการที่ทางชุมชนจัดขึ้น จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

สมควร กวียะ (2545) ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของการสื่อสาร คือ การกระทำการสื่อสารต่าง ๆ จะส่งผลต่อชีวิตและสังคม การกระทำดังกล่าวอาจเป็นไปตามธรรมชาติของการสื่อสาร เพราะว่าการสื่อสารเป็นพฤติกรรมพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์หรือความจำเป็นที่จะขาดเสียมิได้ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่นเดียวกับการกิน การหายใจ หรือแม้แต่การสืบพันธุ์ โดยแบ่งบทบาทหน้าที่ของการสื่อสารไว้ ดังนี้

1. การให้ข่าวสาร (Information) หมายถึง การเก็บ การรวบรวม การประมวลและการเผยแพร่ ข่าว ข้อมูล รูปภาพ ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น เพื่อจะยังผลให้เกิดความเข้าใจและมีปฏิกิริยาอย่างถูกต้องตามภาวะของบุคคล สภาพแวดล้อม ประเทศและสังคมนานาประเทศ นอกจากนี้ยังช่วยนำไปสู่การตัดสินใจที่เหมาะสมด้วย

2. การสังคมนิยม (Socialization) ได้แก่ การได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจที่จะทำให้บุคคลดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ในฐานะสมาชิกของสังคม ช่วยให้เกิดความสำนึกในการอยู่ร่วมกับสังคมและบุคคลอื่น ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจกันเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม

3. การใช้แรงจูงใจ (Motivation) หมายถึงการส่งเสริม สนับสนุน ให้ไปสู่เป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวของสังคม กระตุ้นให้บุคคลเกิดความมานะพยายาม และตัดสินใจเลือกแนวทางและพฤติกรรมที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ยินยอมพร้อมใจกันกำหนดไว้แล้ว เช่น การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้คนไทยหันมาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

4. การถกเถียงอภิปราย (Debate and Discussion) คือการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ในสังคมเพื่อก่อให้เกิดความตกลงยินยอมที่มีผลดีต่อส่วนรวม รวมทั้งการแสวงหาพยานหลักฐานมากระตุ้นให้สาธารณชนสนใจ และให้ความร่วมมือในกิจกรรมของส่วนรวมไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่น ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ

5. การให้การศึกษา (Education) คือการสื่อสารที่เข้ามาช่วยถ่ายทอดวิชาความรู้ ทำให้เกิดการพัฒนาศติปัญญา อุปนิสัย ทักษะและสมรรถภาพของบุคคลตลอดทุกช่วงเวลาของชีวิต

6. การส่งเสริมวัฒนธรรม (Cultural Promotion) หมายถึงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมเพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งมรดกที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ และการพัฒนาวัฒนธรรมโดยการส่งเสริม

สติปัญญาและจินตนาการของปัจเจกชน รวมทั้งกระตุ้นความต้องการและความคิดสร้างสรรค์
ในทางสุนทรียภาพ

7. การให้ความบันเทิง (Entertainment) คือการถ่ายทอดผลงานทางการละคร ฟิล์มร่า
วรรณกรรม ดนตรี การละเล่น และศิลปะต่าง ๆ โดยอาศัยเครื่องหมายสัญลักษณ์ เสียงและ
ภาพ ทั้งนี้เพื่อความสนุกสนานรื่นเริงและการพักผ่อนหย่อนใจ

8. การประสานสามัคคี (Integration) คือ การให้บุคคล กลุ่ม ได้รับความรู้ข่าวสารที่จำเป็นต่อการ
เพิ่มพูนความรู้ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน ในแง่ของการดำรงชีวิต ทักษะและความใฝ่ฝัน
ทะเยอทะยาน

จุมพจน์ วณิชกุล (2549) ได้อธิบายสื่อสารสนเทศมีทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ โดยใช้
ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1. หนังสือ เป็นสื่อที่เกิดจากการพิมพ์เรื่องบันทึก ความรู้ ความคิด ความเชื่อถือ
ประสบการณ์ และการกระทำของมนุษย์ในรูปแบบที่ถาวร

2. หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน เป็นสิ่งพิมพ์ที่ส่งข่าว เหตุการณ์
มีบทความต่าง ๆ หลาย ๆ ด้าน ทั้งความรู้และความบันเทิง

3. นิตยสารหรือวารสาร เป็นสิ่งพิมพ์ที่มุ่งเพื่อสรุปข่าวสาร หรือเพื่อความบันเทิง

4. โทรทัศน์ ในปัจจุบันสื่อประเภทนี้มีอิทธิพลมาก เพราะสามารถจูงใจผู้ดูได้สูงสุด
เนื่องจากสามารถได้ยินเสียงและเห็นภาพไปพร้อมกัน จุดมุ่งหมายเพื่อความบันเทิง การเสนอข่าว
การโฆษณา และการศึกษา

5. วิทยุ เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้มากและรวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่ายมาก แม้ในชนบท
ห่างไกลก็สามารถรับข่าวสารได้ทั่วถึง

6. ภาพยนตร์ ส่วนใหญ่เพื่อความบันเทิง และสามารถจูงใจให้มีความคิดคล้อยตามได้ดี มีบางส่วนเพื่อการเผยแพร่ข่าว และให้ความรู้แก่ประชาชน แต่ลงทุนค่อนข้างสูง

แหล่งข้อมูลข่าวสารถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนทางสังคม เป็นการชี้นำข่าวสารให้สามารถเกิดขึ้นได้ แสดงให้เห็นว่า บทบาทของสื่อมวลชนแขนงต่างๆ มีส่วนสัมพันธ์อย่างยิ่งกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน สื่อย่อมมีบทบาทมากต่อการสร้างทัศนคติของคนในชุมชน เนื่องจากเรามีโอกาสหลีกเลี่ยงการรับข่าวสารผ่านช่องทางที่มีอยู่มากมายรอบตัวได้ ไม่ว่าจะเป็นสื่อที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหลาย เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หรือสื่อบุคคล เช่น การพูดคุย การรับฟัง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนรอบข้าง เป็นต้น ดังนั้น การสื่อสารจะช่วยให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และการได้รับข้อมูลข่าวสาร จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องมีการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นข่าวสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจของมนุษย์ และข่าวสารยังเป็นแหล่งข้อมูลของความรู้ การที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับ การได้รับข่าวสารในเรื่องนั้น ๆ ด้วยเช่นกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการตรวจเอกสารพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

ธนชาติ ถิ่นจอมขวัญ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมต่อทัศนคติในการฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำขุนสถาน ตำบลสันทะ อำเภอน่าน จังหวัดน่าน พบว่า อาชีพหลัก การได้รับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และทัศนคติที่มีต่อเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่แตกต่างกันมีผลทำให้ทัศนคติในการฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำขุนสถานแตกต่างกัน

กนก ชียงคนบุตร (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรที่อยู่อาศัยในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ราษฎรที่ทำการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 44.52 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.40 คน ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อปี 48,388 บาท มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 35.12 ปี ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม มีขนาดที่ดินถือ

ครองเฉลี่ย 15.99 ไร่ ราษฎรใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ ร้อยละ 60.6 เคยได้รับการฝึกอบรมร้อยละ 57.1 ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้น้อย คะแนนระดับการมีส่วนร่วมอยู่ระดับสูงค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.98 ส่วนปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรที่อยู่อาศัยในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือน ขนาดพื้นที่ถือครอง ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน การได้รับการฝึกอบรม การได้รับข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

วิวัฒน์ศิริ สักคีวิโรจน์ (2547) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี พบว่า โครงการหรือกิจกรรมที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นด้านการป้องกันน้ำเสียลงแม่น้ำ มีระดับความรู้และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแม่น้ำแม่กลอง ทั้งการอนุรักษ์น้ำ ดิน การจัดการขยะและสิ่งปฏิกูลทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

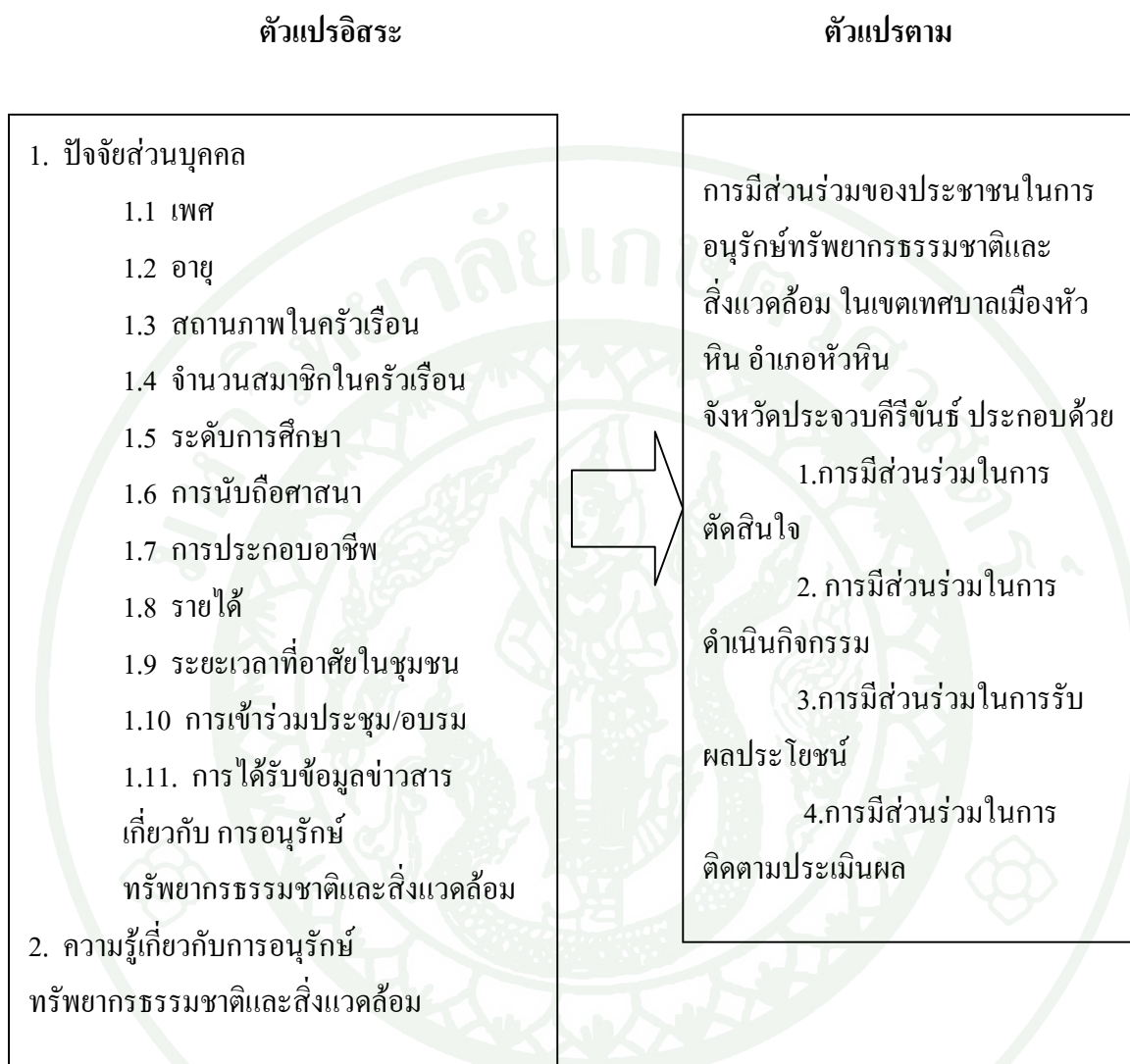
สุรศักดิ์ วรภคบุญญา (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพรอง และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ส่วนปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน คือ ปัญหาคลื่นและคลื่นลมมีความแรง ก่อให้เกิดการกัดเซาะทั้งทะเลของชายฝั่งทะเล

อุดมเพียร วงศ์ชัย (2547) ได้ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการพึงพิงทรัพยากรป่าไม้ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนรายรอบป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ต้า และป่าแม่เนาเรือ จังหวัดพะเยา พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการพึงพิงทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ การศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก รายได้ของครัวเรือน ขนาดการถือครองที่ทำกิน การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และความรู้เกี่ยวกับป่าสงวนแห่งชาติ และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ การศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ขนาดการถือครองที่ดิน การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และความรู้เกี่ยวกับป่าสงวนแห่งชาติ

มนตรี แสงสวัสดิ์ (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชาวกระเหรี่ยงในพื้นที่โครงการพระราชดำริ ตำบลชะแล อำเภอลำปางหลวง จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัย พบว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง คือ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนกิจกรรมที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ คือ การคิดค้นปัญหาและการตัดสินใจ การฟื้นฟูและการดูแลรักษา และติดตามและประเมินผลการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ธนศ มั่นน้อย (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการองค์กรเครือข่ายชุมชนประมงพื้นบ้าน จังหวัดปัตตานี จากผลการศึกษา พบว่า เครือข่ายชุมชนประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี มีวิธีดำเนินงานที่ชัดเจนต่อการตอบรับการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายชุมชนประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี ซึ่งมีการวางแผนกำหนดแนวนโยบายและการทำงานของเครือข่ายชุมชนประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี อย่างชัดเจน รวมทั้งมีการกำหนดวิธีการที่สอดคล้องกับเป้าหมายและที่สำคัญคือ กระบวนการวางแผนขององค์กรเครือข่ายชุมชนประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี เป็นกระบวนการที่มีสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง ซึ่งทำให้สมาชิกมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่ายร่วมกัน ประกอบกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่าย อัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ตลอดจนปัจจัยการรับรู้และความเข้าใจในการดำเนินงานของเครือข่ายซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการองค์กรเครือข่ายชุมชนประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานีในระดับสูง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีแนวคิดและตัวแปรในการวิจัย ดังภาพที่ 2 อธิบายได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent variable)

1. ปัจจัยส่วนบุคคล
 - 1.1 เพศ
 - 1.2 อายุ
 - 1.3 สถานภาพในครัวเรือน
 - 1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
 - 1.5 ระดับการศึกษา
 - 1.6 การนับถือศาสนา
 - 1.7 การประกอบอาชีพ
 - 1.8 รายได้
 - 1.9 ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน
 - 1.10 การเข้าร่วมประชุม/อบรม
 - 1.11 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรตาม (Dependent variable)

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

สมมติฐานในการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยวิธีการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Data) หลังจากได้ข้อมูลแล้วนำไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าทางสถิติและทดสอบสมมติฐาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน จำนวน 52,919 คน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตำบล	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
หัวหิน	39,543	285
หนองแก	13,376	113
รวม	52,919	398

ที่มา: สำนักงานเทศบาลเมืองหัวหิน (2551)

การกำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้หลักการดำเนินงานของ Yamane's (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550) ดังสูตรต่อไปนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

$$\begin{aligned}
 \text{เมื่อ } n &= \text{จำนวนของประชากรตัวอย่างที่ต้องการศึกษา} \\
 N &= \text{จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ศึกษา} \\
 e &= \text{ความคาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง กำหนดเท่ากับ 0.05} \\
 \text{แทนค่า } n &= \frac{52,919}{1 + 52,919(0.05)^2} \\
 &= 397.02
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้จึงเท่ากับ 398 ราย

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญหรือตามความสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ มีลักษณะแบบเลือกตอบ คือ ใช่ และ ไม่ใช่ จำนวน 20 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนคือ

เกณฑ์การให้คะแนนได้แยกเป็นคำถามเชิงบวกกับเชิงลบ

ในด้านคำถามเชิงบวก ถ้าตอบ

ใช่หรือเห็นด้วย	ให้	1	คะแนน
ไม่ใช่หรือไม่เห็นด้วย	ให้	0	คะแนน
ส่วนคำถามเชิงลบ			
ใช่	ให้	0	คะแนน
ไม่ใช่	ให้	1	คะแนน

และได้แบ่งเกณฑ์ออกเป็น 3 ระดับ

ผู้มีความรู้มาก	หมายถึง	เป็นผู้ที่มีคะแนนรวม ตั้งแต่ 32.4 ขึ้นไป หรือร้อยละ 66.7 ขึ้นไป
ผู้มีความรู้ปานกลาง	หมายถึง	เป็นผู้ที่มีคะแนนรวมในช่วง 16.2- 32.3 หรือร้อยละ 33.3 - 66.6
ผู้มีความรู้น้อย	หมายถึง	เป็นผู้ที่มีคะแนนรวมเท่ากับหรือน้อยกว่า 16.1 ลงมา หรือร้อยละ 0 – 33.2

ตอนที่ 3 เป็นแบบวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จำนวน 20 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบ Likert เป็นมาตรวัดที่ให้เลือกตอบ 5 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมมากที่สุด การมีส่วนร่วมมาก การมีส่วนร่วมปานกลาง การมีส่วนร่วมน้อย และการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด มีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

การมีส่วนร่วมมากที่สุด	5
การมีส่วนร่วมมาก	4
การมีส่วนร่วมปานกลาง	3
การมีส่วนร่วมน้อย	2
การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	1

การทดสอบเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม มาปรึกษากรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหาและนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อความถูกต้อง

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Tryout) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความสัมพันธของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าแอลฟา 0.89

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ข้อมูล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 398 คน โดยเก็บรวบรวมด้วยตนเองและเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 15 ตุลาคม 2554 ถึง 15 มีนาคม 2555

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ทำการตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาลงรหัส และประมวลผลด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ เพื่อคำนวณค่าสถิติ จัดทำตารางวิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายที่ได้จากการประมวลผล

2. เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนของแบบวัดความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็น 2 ระดับ โดยจัดค่าเฉลี่ยออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มที่มีคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยขึ้นไป หมายถึง กลุ่มประชาชนที่มีความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก

2.2 กลุ่มที่มีคะแนนตั้งแต่ค่าเฉลี่ยลงมา หมายถึง กลุ่มประชาชนที่มีความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย

3. ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเกณฑ์ดังนี้ เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยจะพิจารณาจาก ค่าเฉลี่ยของคะแนน โดยใช้ค่าทางสถิติคะแนนเฉลี่ยเลขคณิต กำหนดช่วงของการวัด

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$\text{ดังนั้น ช่วงคะแนน} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

โดยแบ่งเป็นช่วงคะแนนดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS ประกอบด้วย

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล การได้รับข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลด้านความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. สถิติ Chi-square เพื่อทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size)
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
Chi-Square	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไคสแควร์
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (Probability) สำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาร่วมกันของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย มีดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

(n=398)			
	ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		187	47.0
	ชาย		
	หญิง	211	53.0
อายุ			
	20-30 ปี	26	6.5
	31-40 ปี	132	33.2
	41-50 ปี	106	26.6
	51-60 ปี	134	33.7
สถานภาพในครัวเรือน			
	หัวหน้าครอบครัว	172	43.2
	คู่สมรสเป็นหัวหน้าครอบครัว	146	36.7
	สมาชิกในครัวเรือน	80	20.1
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
	1-3 คน	160	40.2
	4-6 คน	238	59.8
ระดับการศึกษา			
	ประถมศึกษาตอนต้น หรือ ป. 4	13	3.3
	ประถมศึกษาตอนปลาย หรือ ป.6 หรือ ป.7	53	13.3
	มัธยมศึกษาตอนต้น หรือ ม. 3	119	29.9
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ม. 6	148	37.2
	ปริญญาตรี	65	16.3
การนับถือศาสนา			
	พุทธ	398	100.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n=398)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
การประกอบอาชีพ		
ทำไร่/สวน	26	6.5
ประมง	93	23.4
ค้าขาย	172	43.2
รับจ้างในภาคเกษตร	42	10.6
รับจ้างนอกภาคเกษตร	39	9.8
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	26	6.5
รายได้		
น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน	107	26.9
5,001-10,000 บาท/เดือน	198	49.7
10,001-20,000 บาท/เดือน	66	16.6
ตั้งแต่ 20,000 บาท/เดือน ขึ้นไป	27	6.8
ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน		
1-5 ปี	15	3.8
6-10 ปี	42	10.5
11 ปี และมากกว่า	341	85.7
การเข้าร่วมประชุม/อบรมกับผู้นำชุมชน		
เคย	145	36.4
ไม่เคย	253	63.6

จากตารางที่ 2 แสดงลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 398 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0 และเพศชาย จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 และมีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5

สถานภาพในครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมาคือคู่สมรสเป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 และเป็นสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิก 4-6 คน จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 และมีจำนวนสมาชิก 1-3 คน จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ม. 6 จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2 มัธยมศึกษาตอนต้น หรือ ม. 3 จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9 ปริญญาตรี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 ประถมศึกษาตอนปลาย หรือ ป.6 หรือ ป.7 จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 และประถมศึกษาตอนต้น หรือ ป. 4 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

การนับถือศาสนา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100.0

การประกอบอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมาคืออาชีพประมง จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 อาชีพรับจ้างในภาคเกษตร จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6 อาชีพรับจ้างนอกภาคเกษตร จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8 อาชีพทำไร่ /สวน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5 และอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5

รายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท/เดือน จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.7 รองลงมามีรายได้ไม่น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.9 รายได้ 10,001-20,000 บาท/เดือน จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.6 และมีรายได้มากกว่า 20,000 บาท/เดือน ขึ้นไป จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8

ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 11 ปี หรือมากกว่าขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 85.7 เนื่องจากเกิดและเติบโตที่นี่ รองลงมาได้แก่ ช่วง 6-10 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 และช่วง 1-5 ปี น้อยที่สุด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 เนื่องจากเพิ่งย้ายมาประกอบอาชีพที่นี่

การเข้าร่วมประชุม/อบรมกับผู้นำชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมประชุม/อบรม จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 เนื่องจากทำงานจึงไม่ได้เข้าร่วมประชุม และเคยเข้าร่วมประชุม/อบรม จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการรับข้อมูลข่าวสารจำแนกตามแหล่งและความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(n=398)

แหล่งข่าว	2-3ครั้ง/ เดือน		1ครั้ง/เดือน		1ครั้ง/2-3 เดือน		1-2ครั้ง/ปี		ไม่เคย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ก้านัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	0	0.00	30	7.60	40	10.00	60	15.10	268	67.30
2.เจ้าหน้าที่ ส่งเสริม การเกษตร	0	0.00	0	0.00	0	0.00	45	11.30	353	88.70
3.สมาชิก/ ประธาน อบต. หรือเทศบาล	49	42.30	60	15.10	187	47.00	72	18.10	30	7.50
4.วิทยุ/ โทรทัศน์	0	0.00	40	10.00	154	38.70	86	21.60	118	29.70
5.เพื่อนบ้าน/ ญาติพี่น้อง	0	0.00	0	0.00	130	32.70	68	17.10	200	50.20
6.ประกาศของ หน่วยงาน ราชการ	0	0.00	15	3.80	87	21.90	24	6.00	272	68.30
7.เอกสาร เช่น หนังสือ แผ่น พับ	0	0.00	0	0.00	0	0.00	64	16.10	334	83.90
8.ครู/โรงเรียน/ นักเรียน	0	0.00	0	0.00	0	0.00	23	5.80	334	94.20

จากตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำแนกตามแหล่งและความถี่ พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากแหล่งข่าว จากสมาชิก/ประธาน อบต.หรือเทศบาล 1 ครั้งต่อ 2-3 เดือน คิดเป็นร้อยละ 47.0 รองลงมาได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ เพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง ประกาศของหน่วยงานราชการ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 38.70, 32.70, 21.90, 10.00 ตามลำดับ และไม่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากแหล่งข่าว จากครู/โรงเรียน/นักเรียน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เอกสาร เช่น หนังสือ,แผ่นพับ คิดเป็นร้อยละ 94.20, 88.70, 83.90 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละด้านความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความรู้	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็น การรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เช่น แหล่งน้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ ที่ดิน สัตว์ป่า ฯลฯ อย่างระมัดระวัง	398	100.0	0	0.00
2. การปลูกป่าเพิ่มทำให้เกิดความชุ่มชื้นได้	398	100.0	0	0.00
3. การทำลายป่าไม้ทำให้ขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้	266	66.8	132	33.2
4. การทิ้งขยะมูลฝอยลงแม่น้ำทำให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย	398	100.0	0	0.00
5. การปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำลำคลองก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน	398	100.0	0	0.00
6. การเข้าไปเก็บหาของป่า ล่าสัตว์ในพื้นที่เป็นสิ่งที่สามารถทำได้	15	3.8	383	96.2
7. การเข้าไปตัดไม้เพื่อทำฟืนหรือสร้างบ้านเป็นสิ่งไม่ผิดกฎหมาย	346	86.9	52	13.1
8. การถางป่าเพื่อเพิ่มที่ดินทำกินเป็นสิ่งที่ไม่ทำได้	0	0.00	398	100.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n=398)

ความรู้	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
9. การแยกขยะ ไม่ได้เป็นแนวทางในการแก้ไข ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน	0	0.00	398	100.0
10. การจุดไฟเผาป่าทำให้หาของป่าได้ง่ายขึ้น	0	0.00	398	100.0
11. การป้องกันไฟป่าทำให้ดินไม้ในป่า เจริญเติบโต	305	76.6	93	23.4
12. การปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ลาดชันช่วยลดการ พังทลายของดิน	345	86.7	53	13.3
13. ป่าไม้จะช่วยให้มีน้ำในลำห้วยตลอดปี	344	86.4	54	13.6
14. ฝ่ายและอ่างเก็บน้ำทำให้เรามีน้ำใช้ตลอดปี โดยไม่ต้องปลูกป่าเพิ่ม	81	20.4	317	79.6
15. การรักษาป่าไม้ให้คงอยู่ต่อไปจะช่วยให้ ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์	331	83.2	67	16.8
16. สัตว์ป่าช่วยให้ป่าไม้อุดมสมบูรณ์	398	100.0	398	100.0
17. ป่าไม้เป็นของชุมชน ทุกคนจึงสามารถเข้าไป ทำกินได้	0	0.00	398	100.0
18. การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ชุมชนเป็นหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น	0	0.00	398	100.0
19. ทุกคนในชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ	398	100.0	0	0.00
20. การรณรงค์ให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็น หน้าที่ของประชาชน	40	10.0	358	90.0
เฉลี่ยตอบถูกต้อง	11.20			
ร้อยละของความรู้	56.04			

จากตารางที่ 4 แสดงข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มอย่างที่ศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 398 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเฉลี่ยเท่ากับ 11.20 จากข้อความความรู้ 20 ข้อความ หรือมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 56.04 อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้มากที่สุดคือ (ข้อ1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เช่น แหล่งน้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ ที่ดิน สัตว์ป่า ฯลฯ อย่างระมัดระวัง (ข้อ2) การปลูกป่าเพิ่มทำให้เกิดความชุ่มชื้นได้ (ข้อ4) การทิ้งขยะมูลฝอยลงแม่น้ำทำให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย (ข้อ 5) การปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำลำคลองก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน (ข้อ16) สัตว์ป่าช่วยให้ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ (ข้อ19) ทุกคนในชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ คือ ร้อยละ 100.0 รองลงมาได้แก่ (ข้อ7) การเข้าไปตัดไม้เพื่อทำฟืนหรือสร้างบ้านเป็นสิ่งไม่ผิดกฎหมาย (ข้อ12) การปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ลาดชันช่วยลดการพังทลายของดิน (ข้อ13) ป่าไม้จะช่วยให้มีน้ำในลำห้วยตลอดปี (ข้อ15) การรักษาป่าไม้ให้คงอยู่ต่อไปจะช่วยให้ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ (ข้อ11) การป้องกันไฟป่าทำให้ต้นไม้ในป่าเจริญเติบโต (ข้อ3) การทำลายป่าไม้ทำให้ขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ คือ ร้อยละ 86.9, 86.7, 86.4, 83.2, 76.6, 66.8 9 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้าน	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. การตัดสินใจ	2.29	0.444	น้อย
2. การร่วมดำเนินกิจกรรม	2.89	0.286	ปานกลาง
3. การรับผลประโยชน์	3.25	0.442	ปานกลาง
4. การติดตามประเมินผล	2.40	0.518	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.82	0.198	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 แสดงว่าระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 2.82 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการรับผลประโยชน์มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 คือ สามารถนำความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนได้ เช่น การกำจัดขยะมูลฝอย การป้องกันไฟป่า การใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพและการลดใช้สารเคมี รองลงมาด้านการร่วมดำเนินกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 คือ สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การใช้แหล่งน้ำสาธารณะที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อการอุปโภค-บริโภค ด้านการติดตามประเมินผล มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 คือ การตรวจสอบประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นระยะ ๆ จากทางเทศบาลเมืองหัวหิน และด้านการตัดสินใจ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.29 คือ การมีส่วนร่วมกำหนดและจัดทำแผนโครงการต่าง ๆ ในชุมชน เช่น การแสดงความคิดเห็น ประชาชนยังไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร เพราะยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการตัดสินใจ

การตัดสินใจ	\bar{X}	S.D	ระดับ
1.มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน	1.96	0.655	น้อย
2.มีส่วนร่วมการประชุมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน	2.43	0.883	น้อย
3.มีส่วนร่วมกำหนดและจัดทำแผนโครงการต่างๆ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานราชการ/ เอกชน	2.50	0.922	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.29	0.444	น้อย

จากตารางที่ 6 แสดงว่าระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ย 2.29 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมกำหนดและจัดทำแผนโครงการต่างๆด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานราชการ/ เอกชน มีคะแนนเฉลี่ย 2.50 คือประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมการประชุมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน มีคะแนนเฉลี่ย 2.43 คือ ประชาชนไม่เข้าร่วมประชุมตามกำหนดกับทางเทศบาลเมืองหัวหิน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ต้องทำงาน จึงไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ และมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน มีคะแนนเฉลี่ย 1.96 คือ ประชาชนยังไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการร่วมดำเนินกิจกรรม

การร่วมดำเนินกิจกรรม	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. มีส่วนร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เช่น การณรงค์ห้ามทิ้งขยะ การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว	2.03	0.757	น้อย
2. มีส่วนร่วมดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การปลูกต้นไม้ การแยกขยะ การสอดส่องผู้ฝ่าฝืนไม่รักษาสิ่งแวดล้อมรอบชุมชน	2.57	1.057	น้อย
3. มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น หน้าบ้านนำมองปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตชุมชน	2.18	0.933	น้อย
4. มีส่วนร่วมบริจาคเงิน/สิ่งของ เพื่อใช้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน	2.46	0.924	น้อย
5. สอนลูกหลานให้รู้ถึงประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน	2.44	0.994	น้อย

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การร่วมดำเนินกิจกรรม	\bar{X}	S.D	ระดับ
6. มีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและความปลอดภัยจากมลพิษต่างๆในชุมชน เช่น ถนนสะอาด ไม่มีฝุ่นละออง	3.27	0.680	ปานกลาง
7. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษต่างๆในเขตชุมชน เช่น ทำให้อากาศไม่มีมลพิษ ไม่ปล่อยของเสียลงแม่น้ำ	3.45	0.838	มาก
8. สามารถร่วมใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนเช่น การใช้แหล่งน้ำที่มีอยู่ในการอุปโภค-บริโภค	4.17	0.375	มาก
9. มีส่วนร่วมในการใช้สวนสุขภาพในเขตชุมชนเป็นสถานที่ในการพักผ่อนหรือออกกำลังกาย	3.47	0.851	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.89	0.286	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 แสดงว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการร่วมดำเนินกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประชาชนสามารถร่วมใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การใช้แหล่งน้ำที่มีอยู่ในชุมชนในการอุปโภค-บริโภค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการใช้สวนสุขภาพในเขตชุมชนเป็นสถานที่ในการพักผ่อนหรือออกกำลังกาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษต่างๆในเขตชุมชน เช่น การไม่ปล่อยของเสียลงแม่น้ำลำคลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 การมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและความปลอดภัยจากมลพิษต่างๆในชุมชน เช่น การทำความสะอาดถนน เพื่อไม่ให้เกิดฝุ่นละออง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 การมีส่วนร่วมดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การปลูกต้นไม้ การแยกขยะ การสอดส่องผู้ฝ่าฝืนไม่รักษาสิ่งแวดล้อมรอบชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 การมีส่วนร่วมบริจาคเงิน สิ่งของ เพื่อใช้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46 การสอนลูกหลานให้รู้ถึงประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เช่น การรณรงค์ห้ามทิ้งขยะ การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.03 และการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การประกวดหน้าบ้านนำมอง การปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตชุมชน มีคะแนนเฉลี่ย 2.18 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการรับผลประโยชน์

การรับผลประโยชน์	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. ได้รับความเสี่ยงจากมลพิษในชุมชนน้อยลง	2.51	1.131	น้อย
2. มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ดี	3.40	0.803	ปานกลาง
3. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น	3.46	0.844	มาก
4. สามารถนำความรู้ที่มีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนได้	3.47	0.847	มาก
5. ชุมชนของท่านได้รับคัดเลือกให้เป็นชุมชนนำอยู่	3.42	0.817	มาก
รวม	3.25	0.442	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 แสดงว่าระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สามารถนำความรู้ที่มีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 คือ ในการเข้าร่วมกิจกรรมประชาชนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ให้ชุมชนได้ รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เนื่องจากประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ชุมชนได้รับคัดเลือกให้เป็นชุมชนนำอยู่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 การมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 เนื่องจากมีสภาพแวดล้อมในชุมชนที่สะอาดและปลอดภัย และได้รับความเสี่ยงจากมลพิษในชุมชนน้อยลง เช่น อากาศเป็นพิษจากควันต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 คือ ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการติดตามประเมินผล

การติดตามประเมินผล	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน	2.20	0.958	น้อย
2. มีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลประโยชน์/ผลตอบแทนที่ได้รับ ผลดี ผลเสียจากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน	2.49	0.851	น้อย
3. มีส่วนร่วมกับหน่วยงานราชการ ในการพัฒนาท้องถิ่นจากการได้รับสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุ โทรทัศน์ วารสารต่างๆ หอกระจายข่าว หรือการประชุม/อบรม	2.53	0.969	น้อย
รวม	2.40	0.518	น้อย

จากตารางที่ 9 แสดงว่าระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการติดตามประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ย 2.40 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานราชการในการพัฒนาท้องถิ่นจากการได้รับสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุ โทรทัศน์ วารสารต่างๆ หอกระจายข่าว หรือการประชุมอบรม มีคะแนนเฉลี่ย 2.53 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลประโยชน์ ผลตอบแทนที่ได้รับ ผลดี ผลเสียจากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน มีคะแนนเฉลี่ย 2.49 และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน มีคะแนนเฉลี่ย 2.20 เนื่องจากเทศบาลเมืองหัวหิน ยังขาดการประสานงานกับประชาชนในการแจ้งข้อมูลข่าวสารยังมีไม่ทั่วถึง

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านเพศของกลุ่มตัวอย่าง

ด้าน	Chi-Square	sig	ความสัมพันธ์
การตัดสินใจ	.093	.063	ไม่มีความสัมพันธ์
การร่วมดำเนินกิจกรรม	-.232(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การรับผลประโยชน์	.271(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การติดตามประเมินผล	.056	.266	ไม่มีความสัมพันธ์
	.054	.285	ไม่มีความสัมพันธ์

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านเพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการร่วมดำเนินกิจกรรมและการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านอายุของกลุ่มตัวอย่าง

ด้าน	Chi-Square	sig	ความสัมพันธ์
การตัดสินใจ	-.285(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การร่วมดำเนินกิจกรรม	.217(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การรับผลประโยชน์	-.110(*)	.028	มีความสัมพันธ์
การติดตามประเมินผล	-.069	.168	ไม่มีความสัมพันธ์
	-.044	.379	ไม่มีความสัมพันธ์

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า อายุส่งผลต่อการมี
ส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการตัดสินใจ การร่วมดำเนิน
กิจกรรมและการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านสถานภาพในครัวเรือนของกลุ่ม
ตัวอย่าง

ด้าน	Chi-Square	sig	ความสัมพันธ์
การตัดสินใจ	-.192(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การร่วมดำเนินกิจกรรม	.058	.250	ไม่มีความสัมพันธ์
การรับผลประโยชน์	-.256(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การติดตามประเมินผล	.052	.304	ไม่มีความสัมพันธ์
	-.151(**)	.002	มีความสัมพันธ์

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านสถานภาพในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

สถานภาพในครัวเรือนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการตัดสินใจและการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

ด้าน	Chi-Square	sig	ความสัมพันธ์
การตัดสินใจ	.023	.649	ไม่มีความสัมพันธ์
การร่วมดำเนินกิจกรรม	.130(**)	.010	มีความสัมพันธ์
การรับผลประโยชน์	-.172(**)	.001	มีความสัมพันธ์
การติดตามประเมินผล	-.091	.069	ไม่มีความสัมพันธ์
	-.040	.425	ไม่มีความสัมพันธ์

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างพบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการร่วมดำเนินกิจกรรมและการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

ด้าน	Chi-Square	sig	ความสัมพันธ์
การตัดสินใจ	.140(**)	.005	มีความสัมพันธ์
การร่วมดำเนินกิจกรรม	-.174(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การรับผลประโยชน์	-.325(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การติดตามประเมินผล	.003	.948	ไม่มีความสัมพันธ์
	-.246(**)	.000	มีความสัมพันธ์

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระดับการศึกษาส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการตัดสินใจ การร่วมดำเนินกิจกรรมและการรับผลประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

ด้าน	Chi-Square	sig	ความสัมพันธ์
การตัดสินใจ	-.227(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การร่วมดำเนินกิจกรรม	.149(**)	.003	มีความสัมพันธ์
การรับผลประโยชน์	-.026	.598	ไม่มีความสัมพันธ์
การติดตามประเมินผล	-.035	.490	ไม่มีความสัมพันธ์
	-.007	.892	ไม่มีความสัมพันธ์

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า อาชีพส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการตัดสินใจและการร่วมดำเนินกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง

ด้าน	Chi-Square	sig	ความสัมพันธ์
การตัดสินใจ	.245(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การร่วมดำเนินกิจกรรม	-.404(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การรับผลประโยชน์	-.381(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การติดตามประเมินผล	-.081	.108	ไม่มีความสัมพันธ์
	-.425(**)	.000	มีความสัมพันธ์

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า รายได้ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการตัดสินใจ การร่วมดำเนินกิจกรรมและการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง

ด้าน	Chi-Square	sig	ความสัมพันธ์
การตัดสินใจ	-.158(**)	.002	มีความสัมพันธ์
การร่วมดำเนินกิจกรรม	.332(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การรับผลประโยชน์	.245(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การติดตามประเมินผล	.051	.313	ไม่มีความสัมพันธ์
	.320(**)	.000	มีความสัมพันธ์

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการตัดสินใจ การร่วมดำเนินกิจกรรมและการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านการเข้าร่วมประชุม/อบรมกับผู้นำ
ชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง

ด้าน	Chi-Square	sig	ความสัมพันธ์
การตัดสินใจ	-.017	.729	ไม่มีความสัมพันธ์
การร่วมดำเนินกิจกรรม	-.231(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การรับผลประโยชน์	-.263(**)	.000	มีความสัมพันธ์
การติดตามประเมินผล	-.074	.141	ไม่มีความสัมพันธ์
	-.332(**)	.000	มีความสัมพันธ์

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านการเข้าร่วมประชุม/อบรมกับผู้นำชุมชน พบว่า
การพบปะพูดคุยกับผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการร่วมดำเนินกิจกรรมและการรับผลประโยชน์ อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับแหล่งข้อมูลและความถี่ในการได้รับข่าวสาร
เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งรับข่าว	Chi-Square	sig	ความสัมพันธ์
1. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	-.018	.724	ไม่มีความสัมพันธ์
2. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	-.050	.316	ไม่มีความสัมพันธ์
3. สมาชิก/ประธาน อบต.หรือเทศบาล	.009	.859	ไม่มีความสัมพันธ์
4. วิทยุ/โทรทัศน์	.006	.907	ไม่มีความสัมพันธ์
5. เพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง	.039	.439	ไม่มีความสัมพันธ์
6. ประกาศของหน่วยงานราชการ	.013	.803	ไม่มีความสัมพันธ์
7. เอกสาร เช่น หนังสือ,แผ่นพับ	.061	.223	ไม่มีความสัมพันธ์
8. ครู/โรงเรียน/นักเรียน	-.012	.810	ไม่มีความสัมพันธ์

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับแหล่งข้อมูลและความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า แหล่งข้อมูลและความถี่ในการได้รับข่าวสาร
เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ผลการสรุปประเด็นของปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามของ
ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดัง
รายละเอียดแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน
อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ที่	ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1.	ต้องการให้ดูแลรักษาป่าไม้และควรส่งเสริมให้ปลูกที่หัวไร่ปลายนา	1	1.33
2.	ต้องการให้มีคลองส่งน้ำที่ส่งด้วยไฟฟ้าเพราะบริเวณต้นเขาน้ำไปไม่ถึง	2	2.67
3.	ต้องการให้การทำงานของเทศบาลเมืองหัวหินเป็นระบบมีการวางแผน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	8	10.67
4.	ต้องการให้ประชาชนมีความสามัคคีในการทำงาน	2	2.67
5.	ต้องการให้ทางราชการช่วยหาที่หลบภัยทางธรรมชาติ	6	8.00
6.	ต้องการให้มีการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3	5.00
7.	ต้องการให้ทางเทศบาลเมืองหัวหินจัดหาที่ทิ้งขยะให้เหมาะสม และมีรถขยะมาเก็บขยะตามกำหนด	15	20.00
8.	ต้องการมีเงินทุนมาทำประโยชน์เพื่อชุมชน	1	1.33

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ที่	ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
9.	ต้องการให้ทุกคนช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยการปลูกป่า ไม่ตัดไม้ทำลายป่า	7	9.33
10.	ต้องการให้รักษาความสะอาดที่อยู่อาศัยให้สะอาดอยู่เสมอ	1	1.33
11.	ต้องการให้เทศบาลเมืองหัวหินจัดกิจกรรมร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นระยะ ๆ	8	10.67
12.	ต้องการให้สร้างถนนล้อมรอบที่สาธารณะและดูแลการทิ้งขยะของเสียในที่สาธารณะ	7	9.33
13.	ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในชุมชนมากที่สุด	2	2.67
14.	ต้องการเครื่องมือและทุนสนับสนุนในการประกอบอาชีพ	1	1.33
15.	ไม่ต้องการให้ทิ้งปฏิกูลในแม่น้ำ เพราะจะทำให้แม่น้ำเน่าเสีย	1	1.33
16.	ต้องการให้ปรับปรุงถนนตรงทางข้ามรถไฟ	1	1.33
17.	การทำงานของทางเทศบาลดีอยู่แล้ว	6	8.00
18.	ต้องการให้มีคนคอยกำกับดูแลการทิ้งขยะในที่สาธารณะ	1	1.33
19.	ต้องการให้ทางเทศบาลแจ้งข่าวสารข้อมูลให้ทั่วถึง	1	1.33
20.	ต้องการให้คนในชุมชนช่วยกันรักษาความสะอาด	1	1.33
รวม		75	100

จากตารางที่ 20 แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นจำนวน 75 คน ผู้วิจัยได้รวบรวมปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะได้ 20 ประเด็น และพบว่าประเด็นที่มีคะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ประชาชนต้องการต้องการให้ทางเทศบาลเมืองหัวหินจัดหาที่ทิ้งขยะให้เหมาะสม และมีรถขยะมาเก็บขยะตามกำหนด คิดเป็นร้อยละ 20 รองลงมามี 2 ประเด็นคือ ต้องการให้การทำงานของเทศบาลเมืองหัวหิน เป็นระบบมีการวางแผน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และต้องการให้เทศบาลเมืองหัวหินจัดกิจกรรมร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นระยะ ๆ คิดเป็นร้อยละ 10.67

ข้อวิจารณ์

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51-60 ปี เป็นหัวหน้าครอบครัว มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด คือ 4-6 คน จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นับถือศาสนาพุทธ มีอาชีพค้าขาย มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป ส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม/อบรมกับผู้นำชุมชน และได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากแหล่งข่าว จากสมาชิก/ประธาน อบต. หรือเทศบาล 1 ครั้งต่อ 2-3 เดือนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ เพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง ประกาศของหน่วยงานราชการ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980 อ้างใน สุทธิชัย เทียนโพธิ์, 2549 : 28) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม อาชีพ รายได้และทรัพย์สิน ระยะเวลาในท้องถิ่น พื้นที่ดินถือครอง มีผลต่อความรู้ความเข้าใจตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของบุคคลหรือกลุ่ม อันจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคนกลุ่มนั้นในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้มากที่สุด คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เช่น แหล่งน้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ ที่ดิน สัตว์ป่า ฯลฯ อย่างระมัดระวัง การปลูกป่าเพิ่มทำให้เกิดความชุ่มชื้นได้ การทิ้งขยะมูลฝอยลงแม่น้ำทำให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย การปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำลำคลองก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน สัตว์ป่าช่วยให้ป่าไม้อุดมสมบูรณ์และทุกคนในชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กนก ชียงคนบุตร (2547) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรที่อยู่อาศัยในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ราษฎรที่ทำการศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้น้อย โดยมีความรู้มากที่สุด คือ การทำลายป่าไม้ทำให้เกิดน้ำท่วมเฉียบพลัน ป่าไม้ส่วนใหญ่ถูกทำลายโดยประชาชน ป่าไม้ให้ความชุ่มชื้นและทำให้ฝนตกตามฤดูกาล

ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 2.82 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ด้านการรับผลประโยชน์ ในส่วนของการนำความรู้ที่มีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนได้ รองลงมาคือการร่วมดำเนินกิจกรรม คือสามารถร่วมใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนเช่น การใช้แหล่งน้ำที่มีอยู่ในการอุปโภค-บริโภค ด้านการติดตามประเมินผล ในส่วนของการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานราชการ ในการพัฒนาท้องถิ่นจากการได้รับสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุ โทรทัศน์ วารสารต่างๆ และด้านการตัดสินใจเป็นลำดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมกำหนดและจัดทำแผนโครงการต่างๆ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานราชการ อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างยังขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการวางแผนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาก่อน เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิวัฒน์ศิริ (2547) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี พบว่า โครงการหรือกิจกรรมที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นด้านการป้องกันน้ำเสียลงแม่น้ำ มีระดับความรู้และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแม่น้ำแม่กลองทั้งการอนุรักษ์น้ำ ดิน การจัดการขยะและสิ่งปฏิกูลทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นจำนวน 75 คน ผู้วิจัยได้รวบรวมปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะได้ 20 ประเด็น และพบว่าประเด็นที่มีคะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ประชาชนต้องการต้องการให้ทางเทศบาลเมืองหัวหินจัดหาที่ทิ้งขยะให้เหมาะสม และมีรถขยะมาเก็บขยะตามกำหนด รองลงมามี 2 ประเด็นคือ ต้องการให้การทำงานของเทศบาลเมืองหัวหิน เป็นระบบมีการวางแผน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และต้องการให้เทศบาลเมืองหัวหินจัดกิจกรรมร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นระยะ ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของสุรศักดิ์ วรภคบุญญา (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ส่วนปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน คือ ปัญหาคลื่นและคลื่นลมมีความแรง ก่อให้เกิดการกัด

เซาะพังทะลายของชายฝั่งทะเลส่งผลทำให้พื้นที่ป่าชายเลนลดน้อยลง ปัญหาการลดลงของพื้นที่ป่าชายเลน ที่เกิดจากการบุกรุกของประชาชน ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ได้แก่ ควรมีหน่วยงานของรัฐเข้ามารับผิดชอบและดำเนินโครงการอนุรักษ์ป่าชายเลนในพื้นที่เป็นระยะ ๆ และควรสร้างเขื่อนกันแนวชายฝั่งทะเล เพื่อป้องกันและลดปัญหาการกร่อนของชายฝั่ง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประชากรที่ใช้ทำการศึกษาคั้งนี้คือ ศึกษาเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 398 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญหรือตามความสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน การประกอบอาชีพ การนับถือศาสนา

ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ มีลักษณะแบบเลือกตอบ คือ ใช่ และ ไม่ใช่ จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 20 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบ Likert เป็นมาตรวัดที่ให้เลือกตอบ 5 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมมากที่สุด การมีส่วนร่วมมาก การมีส่วนร่วมปานกลาง การมีส่วนร่วมน้อย และการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยใช้สถิติในการเสนอผลงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติไคสแควร์ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ช่วยในการประเมินผล

ผลการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน พบว่า

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีสถานภาพแต่งงานและอยู่ด้วยกัน เป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นับถือศาสนาพุทธ มีอาชีพค้าขาย มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนมากกว่า 11 ปี ขึ้นไป ส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม/อบรมกับผู้นำชุมชน และได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากแหล่งข่าว จากสมาชิก/ประธาน

หรือเทศบาล 1 ครั้งต่อ 2-3 เดือนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ เพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง ประชาชนของหน่วยงานราชการ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

2. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลางโดยมีความรู้มากที่สุด คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เช่น แหล่งน้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ ที่ดิน สัตว์ป่า ฯลฯ อย่างระมัดระวัง การปลูกป่าเพิ่มทำให้เกิดความชุ่มชื้นได้ การทิ้งขยะมูลฝอยลงแม่น้ำทำให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย การปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำลำคลองก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน สัตว์ป่าช่วยให้ป่าไม้อุดมสมบูรณ์และทุกคนในชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

3. ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 2.82 เมื่อพิจารณารายด้านเรียงตามลำดับ ดังนี้

3.1 ด้านการรับผลประโยชน์ มีคะแนนเฉลี่ย 3.25 เมื่อพิจารณารายข้อลำดับแรกคือสามารถนำความรู้ที่มีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนได้ รองลงมาคือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และได้รับความเสี่ยงจากมลพิษในชุมชนน้อยลงเป็นลำดับสุดท้าย

3.2 ด้านการร่วมดำเนินกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 2.89 เมื่อพิจารณารายข้อลำดับแรกคือสามารถร่วมใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การใช้แหล่งน้ำที่มีอยู่ในการอุปโภค-บริโภค รองลงมาคือมีส่วนร่วมในการใช้สวนสุขภาพในเขตชุมชนเป็นสถานที่ในการพักผ่อนหรือออกกำลังกาย และมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น หน่วยงานนำมอง ปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตชุมชนเป็นลำดับสุดท้าย

3.3 ด้านการติดตามประเมินผล มีคะแนนเฉลี่ย 2.40 เมื่อพิจารณารายข้อลำดับแรกคือการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานราชการในการพัฒนาท้องถิ่นจากการได้รับสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุ โทรทัศน์ วารสารต่างๆ หอกระจายข่าว หรือการประชุม อบรม รองลงมาคือมีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลประโยชน์ ผลตอบแทนที่ได้รับ ผลดี ผลเสียจากการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชนเป็นลำดับสุดท้าย

3.4 การตัดสินใจ มีคะแนนเฉลี่ย 2.29 เมื่อพิจารณารายข้อลำดับแรกคือ มีส่วนร่วมกำหนดและจัดทำแผนโครงการต่างๆด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานราชการ/ เอกชน รองลงมาคือมีส่วนร่วมการประชุมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน และมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชนเป็นลำดับสุดท้าย

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นจำนวน 75 คน ผู้วิจัยได้รวบรวมปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะได้ 20 ประเด็น และพบว่าประเด็นที่มีคะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ประชาชนต้องการต้องการให้ทางเทศบาลเมืองหัวหินจัดหาที่ทิ้งขยะให้เหมาะสม และมีรถขยะมาเก็บขยะตามกำหนด รองลงมามี 2 ประเด็นคือ ต้องการให้การทำงานของเทศบาลเมืองหัวหินเป็นระบบมีการวางแผน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และต้องการให้เทศบาลเมืองหัวหินจัดกิจกรรมร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นระยะ ๆ

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน คือปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า

5.1 เพศส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการร่วมดำเนินกิจกรรมและการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อายุส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการตัดสินใจ การร่วมดำเนินกิจกรรมและการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 สถานภาพในครัวเรือนส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการตัดสินใจและการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการร่วมดำเนินกิจกรรมและการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.5 ระดับการศึกษาส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการตัดสินใจ การร่วมดำเนินกิจกรรมและการรับผลประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.6 อาชีพส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการตัดสินใจและการร่วมดำเนินกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.7 รายได้ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการตัดสินใจ การร่วมดำเนินกิจกรรมและการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.8 ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการตัดสินใจ การร่วมดำเนินกิจกรรมและการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.9 การเข้าร่วมประชุม/อบรม กับผู้นำชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการร่วมดำเนินกิจกรรมและการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.10 แหล่งรับข้อมูลและความถี่ในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมค้นหาสาเหตุของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และร่วมกันกำหนด จัดทำแผน โครงการต่างๆ ร่วมกับเทศบาลเมืองหัวหิน โดยเน้นให้ประชาชนได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

2. เทศบาลเมืองหัวหินและผู้นำชุมชน ควรจัดกิจกรรมในวันสิ่งแวดล้อมไทยของทุก ๆ ปี เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนมีจิตสำนึกร่วมกันลดภาวะโลกร้อน และเปิดโอกาสให้ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนร่วมกัน เช่น กิจกรรมทำดีเพื่อแผ่นดิน รักหัวหิน : รักสิ่งแวดล้อม

3. รณรงค์ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เช่น การรณรงค์ห้ามทิ้งขยะ การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว โดยใช้กระบวนการติดต่อสื่อสารให้เหมาะสมกับกลุ่มประชาชน โดยเน้นที่สื่อต่าง ๆ เช่น หอกระจายข่าว วิทยุ โปสเตอร์ แผ่นพับ เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเพียงด้านเดียว ยังเป็นข้อจำกัดสำหรับการวิเคราะห์ผลที่ได้รับ ในโอกาสต่อไปต้องใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะการสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่กับแบบสอบถาม เพื่อให้การแปลความหมายและการวิเคราะห์ตีความข้อมูลมีลักษณะที่ถูกต้องและครอบคลุมที่สุด

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กนก ชียงบุตร. 2547. ปัยจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรที่อยู่อาศัยในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2546. ความรู้สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.

กัลยา วานิชย์บัญชา. 2550. สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โกวิท พวงงาม. 2545. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. ม.ป.ท.

จุมพจน์ วนิชกุล. 2549. สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)

ชัยพล ทรงสุนทรวงศ์. 2546. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.

ณรงค์ คำพิลานนท์. 2550. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลชมพู อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ทัศนีย์ ทองสว่าง. 2549. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรี้นติ้ง เฮ้าส์.

ธนาชาติ ถิ่นจอมขวัญ. 2546. ปัยจัยทางเศรษฐกิจและสังคมต่อทัศนคติในการฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำขุนสถาน ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธเนศ มั่นน้อย. 2550. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการองค์การเครือข่ายชุมชนประมง
พื้นบ้านจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการ
สาธารณะสำหรับนักบริหาร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2546. การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง.
กรุงเทพมหานคร : 598 Print.

นุชลดดา สืบไม้. 2546. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง กรณีศึกษา :
ชุมชนริมน้ำ ตำบลท่าเรือ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยมหิดล.

นิวัติ เรืองพานิช. 2546. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2524. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : การพิมพ์
พระนคร.

ประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม. 2543. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการ
สิ่งแวดล้อม: ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดนครราชสีมา.
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปาริชาติ วลัยเสถียร. 2543. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

มนตรี แสงสวัสดิ์. 2549. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชาวกระเหรี่ยงใน
พื้นที่โครงการพระราชดำริ ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิวัฒน์ศิริ สักดิ์วีโรจน์. 2547. การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมควร กวียะ. 2545. การสื่อสารมวลชน บทบาทหน้าที่ สิทธิ เสรีภาพ ความรับผิดชอบ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรวิวัฒน์.

สมบูรณ์ อัมพนพนารัตน์. 2542. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันไฟป่า : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาสามหลัน จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2536. หลักการศึกษา วิเคราะห์และปฏิบัติงานชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุทธิชัย เทียนโพธิ์. 2549. การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการชุมชนเข้มแข็ง : ศึกษากรณีสถานีตำรวจภูธร ตำบลปากคลองรังสิต จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา มหาวิทยาลัย สาขาสังคมวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรพงษ์ โสชนะเสถียร. 2545. หลักและทฤษฎีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ประสิทธิ์ ภัณฑ์แอนด์พริ้นติ้ง.

สุรศักดิ์ วรรณบุญญา. 2547. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุทธิชัย เทียนโพธิ์. 2549. การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการชุมชนเข้มแข็ง : ศึกษากรณีสถานีตำรวจภูธร ตำบลปากคลองรังสิต จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา มหาวิทยาลัย สาขาสังคมวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเทศบาลเมืองหัวหิน. 2551. ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลเมืองหัวหิน พ.ศ. 2551 (Online).

http://www.huahin.go.th/about_people.php, 10 พฤศจิกายน 2553.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. **ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559.**

สำนักงานแผนงานและงบประมาณ. 2545. **โครงการชุมชนเข้มแข็ง. เอกสาร โรเนียว.**

อุดมเพียร วงศ์ชัย. 2547. **ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการพึ่งพิงทรัพยากรป่าไม้และการมีส่วนร่วมในกาอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนรายรอบป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ต๋า และป่าแม่นาเรือ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**

อักษร สวัสดิ์. 2542. **ความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาในเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**

Cohen, J. M. and N. T. Uphoff. 1980. **Participation's Place in Rural Developing: Seeking Clarity Through Specificity.** World Development. New York : Cornell University.

Eldon, D. E, and F. S. Brandleg . 1998. **Environmental Science: A Study of Interrelationships.** New York: The McGraw-hill Companies.

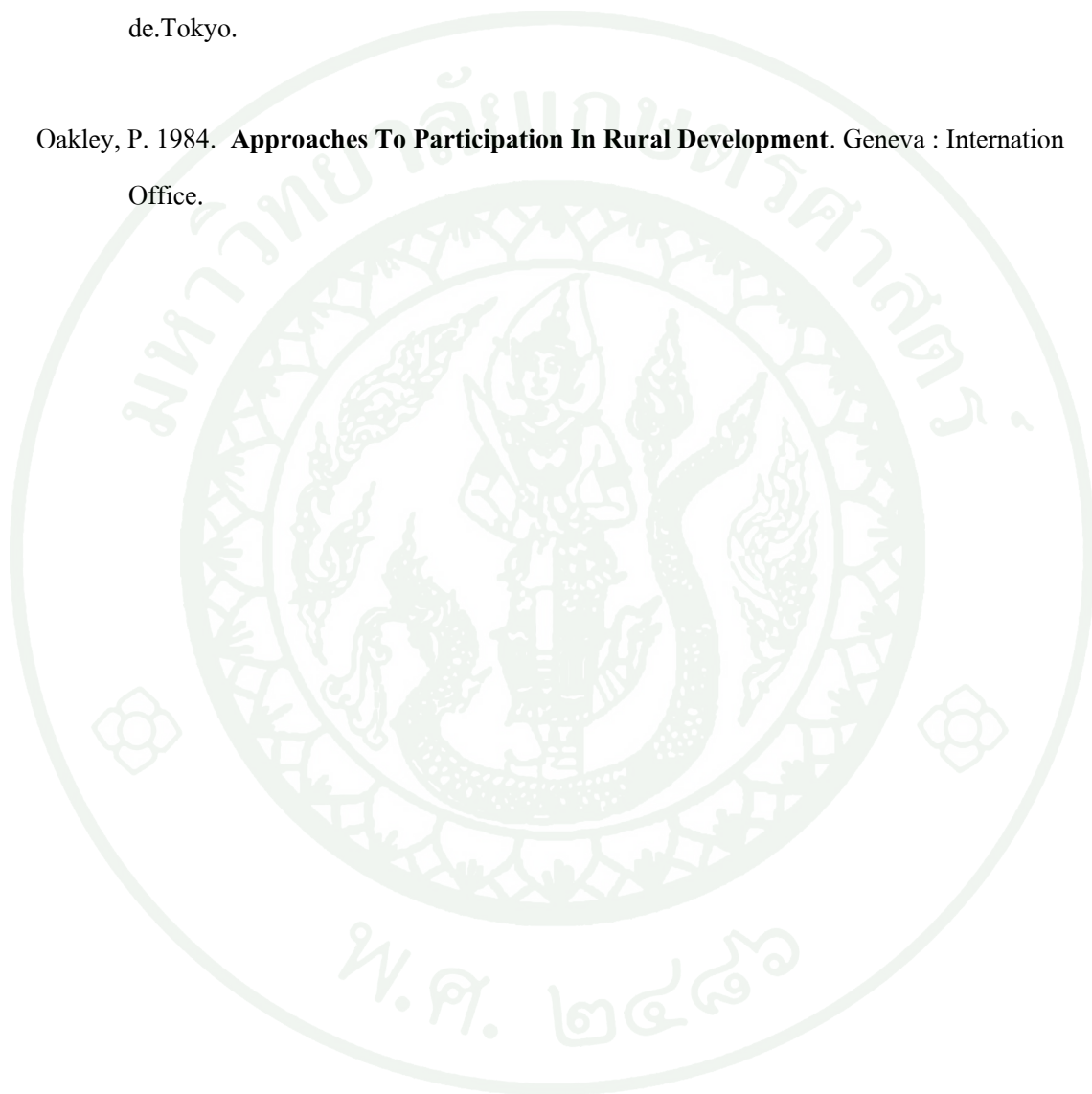
Reeder, W. 1974. **Some Aspects of the Informance Social Participation of Fram Families in New York State Cornell University,** New York.

Rogers, E. M. and L. Svenning. 1969. **Modernization Among Peasants.** New York: Holl, Rinehart and Winston.

Upholf, N. T. 1979. **Feasibility and Application of Rural Development Committee. The World Bank**, Washington D.C.

Yamane, T. 1973. **Statistics; an Introduction Analysis**. 3 d ed., Harper Internationnal de.Tokyo.

Oakley, P. 1984. **Approaches To Participation In Rural Development**. Geneva : Internation Office.

ภาคผนวก

เทศบาลเมืองหัวหิน

สภาพทั่วไป

เทศบาลเมืองหัวหิน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ติดกับทะเลอ่าวไทย พื้นที่มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทิศตะวันตกเป็นภูเขา พื้นที่ลาดเอียงลงสู่ทะเลอ่าวไทย มีพื้นที่รวม 86.36 ตารางกิโลเมตร หรือ 53,975 ไร่ มีถนนเพชรเกษม (ทางหลวงหมายเลข 4) ตัดผ่านจากทิศเหนือจรดทิศใต้ยาวประมาณ 22 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 230 กิโลเมตร ลักษณะพื้นที่เป็นชุมชนเมืองหนาแน่นและการพาณิชย์กรรมประมาณร้อยละ 3 และมีชุมชนที่กระจัดกระจายไม่หนาแน่นห่างไกลออกไป พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ว่างและพื้นที่เขตทหาร การขยายตัวของเมืองมีลักษณะเป็นแนวยาวไปตามถนนเพชรเกษม มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง มีโรงแรม บ้านพัก ร้านอาหารและสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจำนวนมาก ในปีหนึ่ง ๆ จึงมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวจำนวนประมาณเกือบ 2 ล้านคน

อาณาเขตรับผิดชอบ

เขตปกครองของเทศบาลเมืองหัวหินครอบคลุมพื้นที่ 2 ตำบล คือ

1. ตำบลหัวหิน
2. ตำบลหนองแก

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบางคนที จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับทะเลอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลทับใต้และตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน

โครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม การจราจร

เทศบาลเมืองหัวหินมีถนนในความรับผิดชอบประมาณ 430 สาย ความยาวรวมประมาณ 154.89 กิโลเมตร แบ่งเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก 219 สาย ความยาว 58.19 กิโลเมตร ถนนแอสฟัลท์ คอนกรีต 83 สาย ความยาว 56.90 กิโลเมตร ถนนลูกรัง 134 สาย ความยาว 39.80 กิโลเมตร

การเดินทาง

รถยนต์ มีรถโดยสารจากกรุงเทพฯ มายังอำเภอหัวหิน ดังนี้

1. รถโดยสารปรับอากาศชั้น 1 ของบริษัทหัวหินปราณบุรีทัวร์
2. รถโดยสารปรับอากาศ ชั้น 2 ของบริษัทขนส่ง จำกัด (บ.ข.ส.) และรถร่วม บ.ข.ส.

รถไฟ มีขบวนรถไฟที่แล่นมายังสถานีรถไฟหัวหิน ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล เช่น

1. ขบวนรถไฟกรุงเทพฯ-สุโขทัย (รถเร็ว)
2. ขบวนรถดีเซลรางธนบุรี-หลังสวน (รถธรรมดา)
3. ขบวนรถด่วนพิเศษกรุงเทพฯ-ยะลา (รถด่วนสปรีนเตอร์)

เครื่องบิน มีเที่ยวบินจากกรุงเทพฯ-หัวหิน จำนวน 21 เที่ยวบินต่อสัปดาห์ ใช้เวลาประมาณ 40 นาที

ประปา

เทศบาลเป็นเจ้าของกิจการประปา โดยมีกองการประปาเป็นหน่วยดำเนินงาน ตั้งอยู่ถนนดำเนินเกษม อยู่ติดกับสถานีกาชาดหัวหินเฉลิมพระเกียรติ ปัจจุบันมีครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา จำนวน 23,533 ครัวเรือน

ไฟฟ้า

เทศบาลคูแลรับผิดชอบให้มีไฟฟ้าสาธารณะตามถนน ชุมชน และขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะไปตามชุมชนต่าง ๆ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอหัวหินเป็นหน่วยงานจำหน่ายไฟฟ้าให้บริการประชาชน ซึ่งในเขตเทศบาลมีไฟฟ้าใช้ครอบคลุมเกือบทุกพื้นที่ จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้าในเขตเทศบาลมี 32,574 หลังคาเรือน

การสื่อสาร

จำนวนโทรศัพท์ส่วนบุคคลในเขตเทศบาล	7,369	หมายเลข
จำนวนโทรศัพท์สาธารณะในเขตเทศบาล	399	หมายเลข
จำนวนชุมชนสายโทรศัพท์ในเขตเทศบาล	13	ชุมสาย
และสามารถให้บริการได้สูงสุด	10,870	หมายเลข

ข้อมูลด้านสังคม

ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองหัวหินมีทั้งหมด จำนวน 35 ชุมชน โดยแยกเป็น 2 ตำบล ดังนี้

1.ตำบลหัวหิน 28 ชุมชน ได้แก่

1) ชุมชนบ่อฝ้าย	2) ชุมชนตะวันตก
3) ชุมชนวัดไถลกังวล	4) ชุมชนสมอโพรง
5) ชุมชนประชาร่วมจิตต์	6) ชุมชนเขาน้อย
7) ชุมชนฟ้าสีคราม	8) ชุมชนนาปู่กล้า
9) ชุมชนรวมสุข	10) ชุมชนประชาสามัคคี
11) ชุมชนพร้อมมิตรพัฒนา	12) ชุมชนทางรถไฟ
13) ชุมชนทุ่งยายอึ้ง	14) ชุมชนศาลาร่วมใจ
15) ชุมชนตาลเดี่ยว	16) ชุมชนสวนลิง
17) ชุมชนเทพนิมิต	18) ชุมชนบ้านอ่างน้ำ
19) ชุมชนแนบเคหาสน์	20) ชุมชนศาลเจ้าพ่อเสือ

21) ชุมชนสมอเรียง	22) ชุมชนชายทะเล
23) ชุมชนพุดสุข	24) ชุมชนเพชรสระสรอง
25) ชุมชนไรรุ่น	26) ชุมชนเขาพิทักษ์
27) ชุมชนกอล์ฟวิว	28) ชุมชนสนามกอล์ฟ

3. ตำบลหนองแก 7 ชุมชน ได้แก่

1) ชุมชนหนองแก	2) ชุมชนเขาตะเกียบ
3) ชุมชนหัวดอน	4) ชุมชนบ้านใหม่-หัวนา
5) ชุมชนเขาเต่า	6) ชุมชนหัวถนน
7) ชุมชนสุริโยทัย	

ศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นนับถือศาสนาพุทธ และมีประชาชนที่นับถือศาสนาอื่นบ้าง ได้แก่ คริสต์ อิสลาม ซิกข์ ตามลำดับ

วัฒนธรรม

ประเพณีท้องถิ่นที่มีมาแต่เดิม เช่นประเพณีเกี่ยวกับตรุษ สารท ประเพณีก่อเจดีย์ทราย ประเพณีทำบุญทุ่ง ประเพณีส่งเคราะห์ทางน้ำ การละเล่นท้องถิ่นที่มีมาแต่เดิม เช่น การเล่นลูกช่วง จี่หลัง โยนลูกช่วง ซักเย่อ สะบ้า มอญรำ มวยทะเล เข้าแม่ศรี หรือเข้าผีต่าง ๆ และที่สำคัญการเล่นผีฟุ้งได้ ซึ่งยังไม่เคยปรากฏว่ามีการละเล่นชนิดนี้ในท้องถิ่นอื่น นอกจากที่หัวหินเท่านั้น

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการท่องเที่ยวและการพาณิชยกรรม มีร้านค้า โรงแรม บ้านพักตากอากาศต่าง ๆ จำนวนมาก เป็นแหล่งงานให้แก่คนในท้องถิ่น รายได้ของท้องถิ่นมาจากการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

เกษตรกรรม

ประชาชนที่อยู่ด้านทิศตะวันตกของเขตเทศบาล ประกอบอาชีพด้านการเกษตร เนื่องจากสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสม ชนิดพื้นที่ปลูก ได้แก่ สับปะรด มะม่วง ขนุน มะพร้าว พืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น

ประมง

หัวหินในอดีตเป็นหมู่บ้านชาวประมง การทำประมงจึงเป็นอาชีพดั้งเดิมของชาวหัวหิน แต่เมื่อบ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไปหัวหินได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ประกอบกับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลลดลง ทำให้การประกอบอาชีพประมงลดน้อยลง โดยยังมีการทำประมงของประชาชนบริเวณชุมชนสมอเรียง ชุมชนตะเกียบ และชุมชนเขาเต่า

อุตสาหกรรม

ส่วนใหญ่ประกอบกิจการอุตสาหกรรมประเภททำผลิตภัณฑ์คอนกรีตบล็อก เสา รั้ว ปวดอก บ่อ รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมประเภทอุตสาหกรรมไม้ ผลิตภัณฑ์จากไม้ เช่น ทำวงกลบ ประตู หน้าต่าง และสุดท้ายเป็นอุตสาหกรรมอบปลาหมึกแห้ง ซึ่งลักษณะโรงงานจะเป็นโรงงานขนาดเล็กหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือน

ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศทั่วไป อำเภอหัวหินเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในเขตร้อน ลักษณะภูมิอากาศจะถูกควบคุมโดยการหมุนเวียนของกระแสอากาศประจำฤดูกาล โดยฤดูกาลแบ่งได้ ดังนี้

1. ฤดูร้อน (กลางเดือนกุมภาพันธ์-กลางเดือนพฤษภาคม)	ลมตะวันออกเฉียงใต้
2. ฤดูฝน (กลางเดือนพฤษภาคม-กลางเดือนตุลาคม)	ลมตะวันตกเฉียงใต้
3. ฤดูหนาว (กลางเดือนตุลาคม-กลางเดือนกุมภาพันธ์)	ลมตะวันออกเฉียงเหนือ

แหล่งน้ำ

ลำห้วย จำนวน 2 แห่ง

1. ลำห้วย (เขาน้อย) บริเวณบ้านพักตำรวจพลร่ม
2. ลำห้วย (เขาน้อย) บริเวณถนนบุญกราย

สระน้ำ จำนวน 7 แห่ง

1. ดิถถนนหมู่บ้านบ่อฝ้ายทางไปสนามยิงปืน
2. ดิถกับวัดบ่อฝ้ายด้านทิศใต้
3. ดิถโครงการสุขสบาย 2 ด้านทิศตะวันออก
4. ตรงข้ามบ่อนชนไก่
5. ทางไปวัดเขาใหญ่
6. บริเวณวัดเขาสันโดย
7. บริเวณสี่แยกถนนหมู่บ้านหนองแก-ห้วยนา

ลำคลอง จำนวน 7 แห่ง

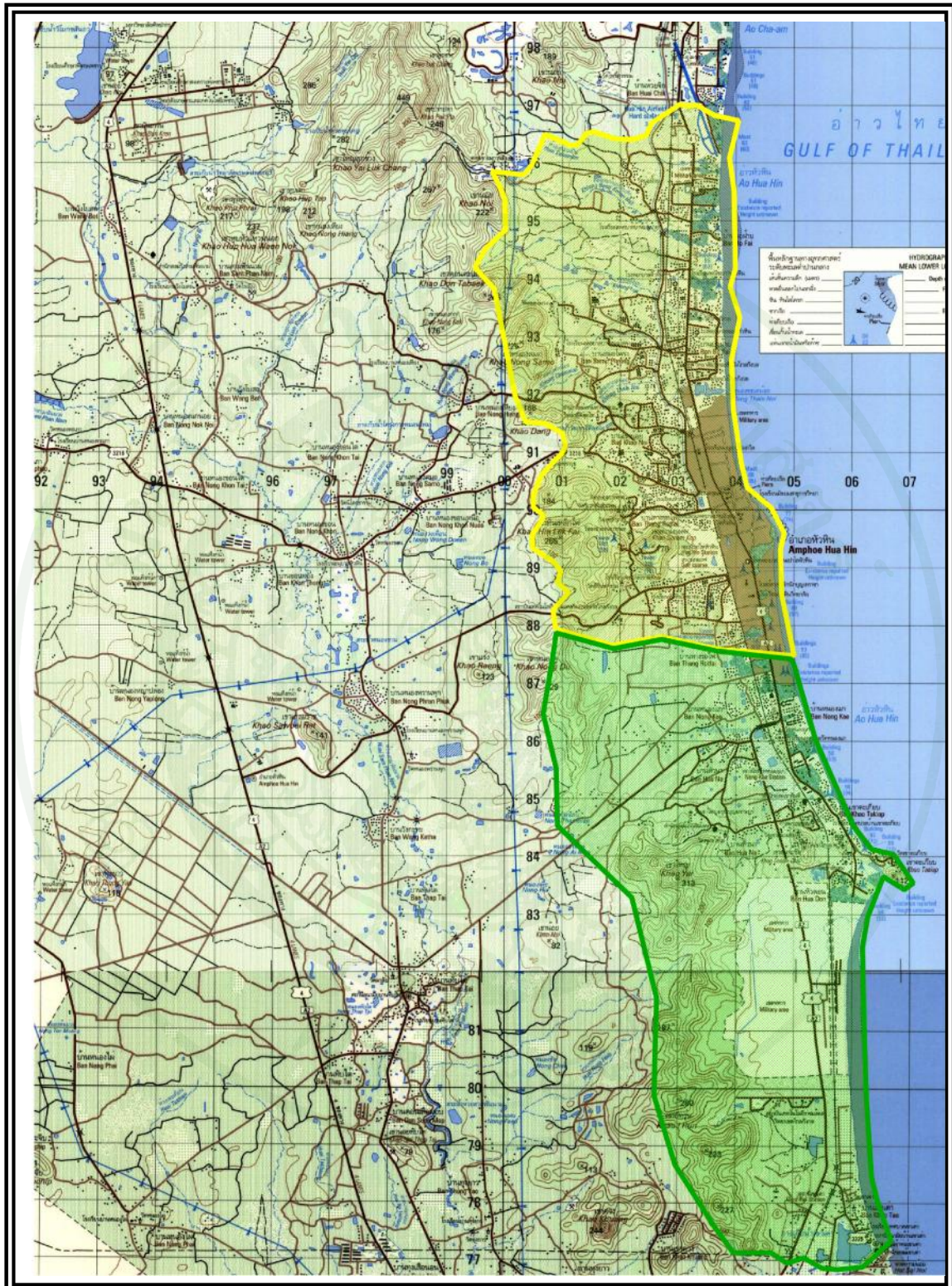
1. คลองโคกเกลือ
2. คลองบางเกวียนหัก
3. คลองนิล
4. คลองตะเกียบ

5. คลองเขาเต่า

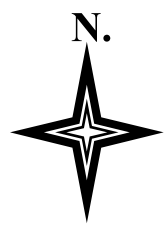
อ่างเก็บน้ำ จำนวน 2 แห่ง

1. อ่างเก็บน้ำห้วยอีออก
2. อ่างเก็บน้ำเขาเต่า

ตำบลหัวหิน ตำบลหนองแก

ภาพผนวกที่ 1 แสดงอาณาเขตเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ที่มา: แผนที่ประเทศไทย ชุด L 7018 มาตรฐาน 1:100,000

ภาคผนวก ข

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กล่าวถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

มาตรา 42 การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เฉพาะกิจการของรัฐเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็น ในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน การอนุรักษ์โบราณสถาน และแหล่งทางประวัติศาสตร์ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทน ที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่งต้องกำหนดให้อย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงราคา ที่ซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ ความเสียหาย ของผู้ถูกเวนคืน และประโยชน์ที่รัฐและผู้ถูกเวนคืนได้รับจากการใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุนัดอุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว ต้องคืนให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคสาม และการเรียกคืน ค่าทดแทนที่ชดเชยไป ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษา

ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือ
ขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

มาตรา 66 สิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์
หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมี
ส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา 67 สิทธิอนุรักษ์ บำรุงรักษา และได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้
ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม
และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่
ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง
ตามความเหมาะสม

การดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้ง
ทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและ
ประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มี
กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระ
ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่
จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากร ธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบ
ก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น
หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความ
คุ้มครอง

มาตรา 85 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยให้คำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งผืนดิน ผืนน้ำ วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดมาตรฐานการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน โดยต้องให้ ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินนั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

(2) กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร

(3) จัดให้มีการวางผังเมือง พัฒนา และดำเนินการตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

(4) จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอื่นอย่างเป็นระบบ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล

(5) ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนด แนวทางการดำเนินงาน

มาตรา 86 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านต่างๆ โดยจัดให้มีกฎหมายเฉพาะเพื่อการนี้ จัดงบประมาณสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และให้มีสถาบันการศึกษาและพัฒนา จัดให้มีการใช้ประโยชน์จากผลการศึกษาและพัฒนา การถ่ายทอดเทคโนโลยี

ที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสม รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ และสนับสนุนให้ประชาชนใช้หลักด้านวิทยาศาสตร์ในการดำรงชีวิต

(2) ส่งเสริมการประดิษฐ์หรือการค้นคิดเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ รักษาและพัฒนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย รวมทั้งให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และใช้ประโยชน์จากพลังงานทดแทน ซึ่งได้จากธรรมชาติและเป็นคุณต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบขององค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น

(4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของ ชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

(5) ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยสุจริตและเที่ยงธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชาย ที่ใกล้เคียงกัน

แบบสอบถาม

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (นาย, นาง, นางสาว).....นามสกุล.....
บ้านเลขที่.....หมู่.....หมู่บ้าน.....
ตำบล..... อำเภอ หัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

คำชี้แจงและข้อแนะนำ

แบบสอบถามมีทั้งสิ้น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ท่านต้องการเพียงข้อเดียวเท่านั้น ยกเว้นคำถามที่
ระบุว่าตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้สมบูรณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี
3. สถานภาพในครัวเรือน
 - () หัวหน้าครอบครัว
 - () คู่สมรสเป็นหัวหน้าครอบครัว
 - () สมาชิกในครัวเรือน
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของท่านทั้งหมด.....คน

5. ท่านจบการศึกษาสูงสุดระดับใด

- () ไม่ได้เรียนหนังสือ
 () ประถมศึกษาตอนต้น หรือ ป. 4
 () ประถมศึกษาตอนปลาย หรือ ป.6 หรือ ป.7
 () มัธยมศึกษาตอนต้น หรือ ม. 3
 () มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ม. 6
 () ปริญญาตรี
 () อื่น ๆ ระบุ.....

6. ท่านนับถือศาสนาใด

- () พุทธ () คริสต์ () อิสลาม () อื่น ๆ ระบุ.....

7. อาชีพของท่าน

- () ทำไร่ / สวน () รับจ้างในภาคเกษตร () รับจ้างนอกภาค

เกษตร

- () ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ () ค้าขาย () ประมง
 () ทอผ้า () อื่น ๆ ระบุ.....

8. รายได้จากการประกอบอาชีพ.....บาท/เดือน

9. ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

- () 1-5 ปี
 () 6-10 ปี
 () มากกว่า 11 ปี ขึ้นไป

10. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านเคยเข้าร่วมประชุม/ อบรมกับผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือไม่

- () เคย
 () ไม่เคย

12. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากประเภทของสื่อแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเภทของสื่อ	จำนวนครั้ง				
	2-3 ครั้ง/ เดือน	1 ครั้ง / เดือน	1ครั้ง / 2-3 เดือน	1-2 ครั้ง/ปี	ไม่เคย
ก้านัน/ผู้ใหญ่บ้าน					
เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตร					
สมาชิก/ประธาน อบต หรือเทศบาล					
วิทยุ/โทรทัศน์					
เพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง					
ประกาศของ หน่วยงานราชการ					
เอกสาร เช่น หนังสือ, แผ่นพับ					
ครู/โรงเรียน/นักเรียน					
อื่น ๆ					

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างท้ายข้อความโดยถือเกณฑ์ดังนี้

ใช่ หมายถึง ท่านทราบว่าข้อความในประโยคนั้นถูกต้อง

ไม่ใช่ หมายถึง ท่านทราบว่าข้อความในประโยคนั้นไม่ถูกต้อง

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1	การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็น การรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เช่น แหล่งน้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ ที่ดิน สัตว์ป่า ฯลฯ อย่างระมัดระวัง		
2	การปลูกป่าเพิ่มทำให้เกิดความชุ่มชื้นได้		
3	การทำลายป่าไม้ทำให้ขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้		
4	การทิ้งขยะมูลฝอยลงแม่น้ำทำให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย		
5	การปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำลำคลองก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน		
6	การเข้าไปเก็บหาของป่า ล่าสัตว์ในพื้นที่เป็นสิ่งที่สามารถทำได้		
7	การเข้าไปตัดไม้เพื่อทำฟืนหรือสร้างบ้านเป็นสิ่งไม่ผิดกฎหมาย		
8	การถางป่าเพื่อเพิ่มที่ดินทำกินเป็นสิ่งที่ไม่ได้		
9	การแยกขยะ ไม่ได้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน		
10	การจุดไฟเผาป่าทำให้หาของป่าง่ายขึ้น		
11	การป้องกันไฟป่าทำให้ต้นไม้ในป่าเจริญเติบโต		
12	การปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ลาดชันช่วยลดการพังทลายของดิน		
13	ป่าไม้จะช่วยให้มีน้ำในลำห้วยตลอดปี		
14	ฝายและอ่างเก็บน้ำทำให้เรามีน้ำใช้ตลอดปีโดยไม่ต้องปลูกป่าเพิ่ม		
15	การรักษาป่าไม้ให้คงอยู่ต่อไปจะช่วยให้ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์		
16	สัตว์ป่าช่วยให้ป่าไม้อุดมสมบูรณ์		
17	ป่าไม้เป็นของชุมชน ทุกคนจึงสามารถเข้าไปทำกินได้		

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
18	การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ชุมชน เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น		
19	ทุกคนในชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ		
20	การรณรงค์ให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ของประชาชน		

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับท่านมากที่สุด

ที่	การมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>การตัดสินใจ</u>					
1	ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน					
2	ท่านมีส่วนร่วมการประชุมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน					
3	ท่านมีส่วนร่วมกำหนดและจัดทำแผนโครงการต่าง ๆ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานราชการ/ เอกชน					

ที่	การมีส่วนร่วม	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	<u>การร่วมดำเนินกิจกรรม</u>					
4	ท่านมีส่วนร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เช่น การรณรงค์ห้ามทิ้งขยะ การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว					
5	ท่านมีส่วนร่วมดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การปลูกต้นไม้ การแยกขยะ การสอดส่องผู้ฝ่าฝืนไม่รักษาสิ่งแวดล้อมรอบชุมชน					
6	ท่านมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น หน้บ้านนำมอง ปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตชุมชน					
7	ท่านมีส่วนร่วมบริจาคเงิน/สิ่งของ เพื่อใช้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน					
8	ท่านสอนลูกหลานให้รู้ถึงประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน					
9	ท่านมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและความปลอดภัยจากมลพิษต่างๆในชุมชน เช่น ถนนสะอาด ไม่มีฝุ่นละออง					
10	ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษต่างๆในเขตชุมชน เช่น ทำให้อากาศไม่มีมลพิษ ไม่ปล่อยของเสียลงแม่น้ำ					
11	ท่านสามารถร่วมใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนเช่น การใช้แหล่งน้ำที่มีอยู่ในการอุปโภค-บริโภค					

ที่	การมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12	ท่านมีส่วนร่วมในการใช้สวนสุขภาพในเขตชุมชนเป็นสถานที่ในการพักผ่อนหรือออกกำลังกาย					
	<u>การรับผลประโยชน์</u>					
13	ท่านได้รับความเสี่ยงจากมลพิษในชุมชนน้อยลง					
14	ท่านมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ดี					
15	ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น					
16	ท่านสามารถนำความรู้ที่มีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนได้					
17	ชุมชนของท่านได้รับคัดเลือกให้เป็นชุมชนน่าอยู่					
	<u>การติดตามประเมินผล</u>					
18	ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน					
19	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลประโยชน์/ผลตอบแทนที่ได้รับ ผลดี ผลเสียจากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชน					
20	ท่านมีส่วนร่วมกับหน่วยงานราชการ ในการพัฒนาท้องถิ่นจากการได้รับสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ ท้องถิ่น วิทยุ โทรทัศน์ วารสารต่างๆ หอกระจายข่าว หรือการประชุม/อบรม					

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

☺ ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ☺

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาววันวิสา เขือกเย็น
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 11 เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2530
สถานที่เกิด	จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2542-2547 จากโรงเรียนสงวนหญิง จังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ. 2548-2552 ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	125/1268 หมู่ 3 ต.เขาน้อย อ.ปราณบุรี จ. ประจวบคีรีขันธ์ 77160